

**Laiškai
lietuviams**

BIRŽELIS 1999 JUNE

ROŽĖS IR SPYGLIAI	181	Juozas Vaišnys SJ
ŠVENTASIS RAŠTAS	183	Aldona Šmulskštienė
KAIP PRARANDAMAS...	187	Daiva Karosaitė
AR JIE STATYS XXI AMŽIAUS RŪMUS?	194	Ona Balkevičienė
MANO SVAJONIŲ VYRAS	196	Greta Bagdonaitė
AR KULTŪRINGAS...?	200	Gediminas Vaičiūnas
ATLAIDUMO IR TEISUMO PAIEŠKOS	203	Antanas Marčiulaitis
TAS MYLI, KAS LAIKOSI JO ĮSAKYMŲ	206	Chiara Lubich
KAIP PRARANDAMAS...	207	Aušra Venckutė
ŽODŽIŲ IR JUNGINIŲ REIKŠMĖS KLAIDOS	209	Red.
TĖVYNĖJE	211	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	215	Red.
TRUMPAI	216	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas Edmundo Saladžiaus vinjetėmis
iš neseniai lietuvių kalba išspausdinto Švento Rašto.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės— Ričardo Spitrio.

Lietuviškas raidynas—Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

Laiškai lietuviams

1999 / BIRŽELIS - JUNE / VOL. L, NO. 6

ROŽĖS IR SPYGLIAI

Juozas Vaišnys SJ

Birželio mėnuo Lietuvoje turbūt bus pats gražiausias. Nors paprastai gegužis yra laikomas gėlių mėnesiu, bet lietuvių darželiai visu savo puošnumu sužydi tik tada, kai aukščiau pakilusi birželio saulė paskelbia vasaros pradžią. Pražysta gėlės, pražysta darželiai ir pievos, pražysta visa Lietuva. Užsidaro tada mokyklų durys, ištuštėja klasės, ir jaunimas, pajutęs laisvę, bėga į miškus, prie jūrų, upių ir ežerų. Saulė ir gėlės, laisvė ir grožis sukuria šventadienišką nuotaiką.

Pražysta puošnios raudonos rožės ir didžiuojasi savo mistišku kvapu. Tačiau tarp savo žalių lapų ir viliojančių žiedų jos kažką slepia. Slepia aštirus spyglius. Nėra rožės be spyglių. Nėra džiaugsmo, kuris nebūtų temdomas kokio nors debesėlio. Kartais tie spygliai būna tokie aštrūs ir debesys taip tiršti, kad neįjauti nei gėlių grožio, nematai nei šviesių saulės spindulių. Tie spygliai atrodo dar aštresni, kai gėriesi švelniais rožės žiedais, debesys atrodo dar tirštesni, kai jie paslepia besišypsančią vasaros saulę.

Pirmieji Šv. Rašto vertimai Lietuvoje.

ŠVENTASIS RAŠTAS VIENOJE KNYGOJE

Aldona Šmulskštienė

Prieš daugelį metų Gutenbergo muziejuje, Mainz'e su nuostaba ir pagarpa žiūrėjau į Gutenbergo Bibliją, pirmąją išspausdintą. Su ne mažesne nuostaba ir pagarpa, džiaugsmu ir pasididžiumu varčiau pirmąjį lietuvišką Šventąjį Raštą vienoje knygoje, pasirodžiusį Lietuvoje 1998 m. gale ir atkeliavusį pas mus š.m. pradžioje. Kokia tai nuostabi knyga! Man ji – “Knygų Knyga!” Nuostabi ne tik savo religine ir kultūrine verte, bet ir gražiu bendradarbiavimu tarp Lietuvos ir išeivijos, ją verčiant ir ruošiant išleidimui.

“Šventasis Raštas, Senasis ir Naujasis Testamentas, vertimas iš hebrajų, aramėjų ir graikų kalbų, išleido Lietuvos Vyskupų Konferencija” – tai pirmasis puslapis, kuklus, o toks gilus savo prasme!

Senąjį Testamentą vertė iš hebrajų, aramėjų ir graikų kalbų, o taip pat ir pratarbę, įvadus ir

Senojo Testamento sąvokų žodyną bei paaiškinimus parašė prel. prof. Antanas Rubšys. Kalbą tikrino Jurgis Jankus, Salomėja Narkeliūnaitė, Albina Pribušauskaitė ir Sigita Papečkienė.

Naująjį Testamentą iš graikų kalbos vertė kun. Česlovas Kavaliauskas. Jis parašė įvadus ir į Naujojo Testamento sąvokų žodyną. Antrąją Naujojo Testamento laidą parengė kun. Vaclovas Aliulis MIC ir Redakcinė Kolegija.

Šventasis Raštas yra iliustruotas dailininko Edmundo Saladžiaus graviūromis. Žemėlapiai buvo paruošti Ramūno Blažio.

Korektūrą skaitė Salomėja Narkeliūnaitė. Knygos apdaila – dr. Jono Bogutos *Boguta Design*, Cicero, II. Išleido *Katalikų Pasaulis* 1998 m. Spalio 15 d. Vilniuje 10,000 tiražu. Spausdino Adomo Jakšto spaustuvė Kaišiadoryse, o įrišo SPAB spaustuvė *Spindulys*, Kaune. Šv. Raštas apima 2024 psl.

Šv. Rašto turinį, jį apibendrinus, sudaro

Tokios nuotaikos mus supa ir tokios mintys kyla birželio mėnesį po tų nelaimingų metų, kai mūsų broliai ir sesės buvo šimtais ir tūkstančiais išvežami, žudomi, kankinami. Mūsų dabar taip nedžiugina net puošniausi rožių žiedai, mums nešviesi atrodo net birželio saulė. Juk tie žiedai tik apie spyglius kalba, o šilta saulė primena Sibiro pūgas. Praėjo tie laikai, kai birželis mums buvo džiaugsmo mėnuo. Dabar jo skelbiamas džiaugsmas sumaišytas su karčiu skausmu.

Tik šį gyvenimą tematančiam žmogui tokia padėtis būtų nepakeliamai tragiška. Jis nematytų prasmės gyventi. Jo gyvenimas atrodytų nė kiek nevertesnis už to žemės kirmino, kurs yra konomis mindomas. Bet jeigu žmogus čia tesijaučia keleivis, jeigu jis žino ir tiki, kad yra ir kitas gyvenimas, kurio rožės bus be spyglių ir dangus be debesų, kurio džiaugsmo nedrums nei lašelis kančios ir kurio laimė jokio nepasisekimo nepažins, tai ir didžiausios šios žemės kančios ir aštriausi spygliai jam nebus taip skaudūs, jo neparbloš, jo jėgų nepakirs, bet sužadins nenugalimą ryžtą ir šviesią viltį. Jis negrius po sunkia našta ir nekeiks savo likimo, bet sukaups visas jėgas, išsiugdys kančioje galingus dvasios sparnus ir skris virš debesų, kur nuolat saulė šviečia, ir džiaugsis rožėmis, nejudsdamas spyglių.

įvadas. Tai ST ir NT knygų vardų santrumpos, arkivyskupo metropolito Audrio Juozo Bačkio įžanginis žodis ir prel. prof. A. Rubšio pratarmė. Toliau eina priedai (ST ir NT sąvokų žodynai, abėcėlinė NT dalykinė rodyklė, ST citatų rodyklė ir žemėlapiai).

I Senąjį Testamentą įeina Penkiaknygė (įvadas ir 5 knygos); Istorinės knygos (įvadas ir 16 knygų); Išminties knygos (įvadas ir 7 knygos); Pranašų knygos (įvadas ir 18 knygų).

Naująjį Testamentą sudaro įvadas, 4 Evangelijos pagal Matą, Morkų, Luką ir Joną ir Apaštalo darbų knyga. Toliau eina Apaštalo Pauliaus (įvadas ir 5 laišakai); Pastoraciniai laišakai (įvadas ir 5 laišakai) ir Visuotiniai laišakai (įvadas ir 7 Petro, Jono ir Judo laišakai) ir Apreiškimo Jonui knyga.

Džiaugiantis šiuo Šventuoju Raštu vienoje knygoje, dera pažvelgti į jo vertimo į lietuvių kalbą istoriją ir jo žymiuosius vertėjus: Joną Bretkūną, vysk. Juozapą A. Giedraitį ir arki-vysk. Juozapą Skvirecką. Tą istoriją puikiai apžvelgė ses. Ona Mikailaitė savo paskaitoje Šv. Rašto sutiktuvėse Lemonte 1999.4.21.

Jonas Bretkūnas yra pirmasis vertęs visą Šv. Raštą į lietuvių kalbą. Jis sekė Liuterio vokišką vertimą. J. Bretkūnas yra XVI a. M. Lietuvos evangelikų reformatų pastorius ir rašytojas. Jis Bibliją vertė per 10 metų, bet jos išleisti jam nepasisėkė, išliko tik rankraštis. Vėliau Kvanto vadovaujama protestantų pastorių grupė parengė naują vertimą, vadovaudamiesi Liuterio Biblija ir Bretkūno rankraščiu. Pirmasis Šventasis Raštas lietuvių kalba buvo išleistas Karaliaučiuje 1735 m. Jis buvo nuolat taisomas, gerinamas ir susilaukė 19 laidų.

Vysk. Juozapas A. Giedraitis išvertė visą Naująjį Testamentą. Jis buvo išleistas Vilniuje 1816 m. Šis vertimas buvo vartojamas beveik 100 metų. JAV lietuviai rūpinosi jo papildomu išleidimu. Kun. Antanas Staniukynas parašė paaiškinimus, ir ši nauja laida buvo išspausdinta *Žvaigždės* spaustuvėje Shenandoah, Pennsylvanijoje.

Arkivysk. Juozapas Skvireckas, dar būdamas kunigu, vertė Naująjį Testamentą iš lotyniškos Vulgatos. Jo vertimas buvo išleistas 1911 m. Kaune. Jis norėjo išversti visą Šventąjį Raštą ir tą darbą tęsė būdamas vyskupu ir arkivyskupu. Iki 1937 m. Lietuvoje išėjo 6 tomai. Pasitraukęs į Vakarus, arkivysk. Skvireckas taisė, tobulino savo vertimus bei jų paaiškinimus. Atskiri tomai buvo išleisti Vokietijoje ir JAV. Visas jo parengtas Šv. Raštas buvo išleistas 1955 m. Romoje. 1990-91 m. Senąjį Testamentą su pataisyta lietuvių kalba išleido *Pasaulinės literatūros biblioteka* Vilniuje. Išėjo 3 tomai.

1972 m. Lietuvoje pasirodė kun. Česlovo Kavaliausko Naujojo Testamento vertimas iš senosios graikų kalbos. Jis parašė įvadą ir paaiškinimus. Prie kalbos lyginimo ir redagavimo prisidėjo ir kun. Vaclovas Aliulis MIC. 1991 m. jis išleido antrą, pataisytą N. Testamento lietuvių kalba laidą. Kun. Č. Kavaliauskas prašė kun. A. Rubšio pagalbos tiksliau išversti vietas, kurios siejasi su S. Testamentu. Ši galutinė redakcija ir pateko į dabartinę Šventojo Rašto knygą.

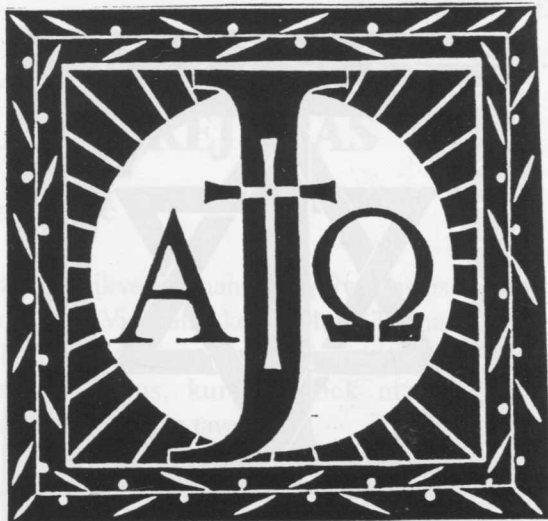
Apie Šventojo Rašto naujo vertimo reikalą prieš 25 m. pradėjo kalbėti vysk. Pranas Brazys MIC. Jis jau buvo sudaręs tam planus, bet jam staigiai mirus 1967 m., jų vykdymas sustojo. Vertimo reikalo mintį kėlė ir vysk. Antanas Deksnys. Vysk. Paulius Baltakis OFM šį vertimą atlikti Lietuvių Katalikų Vyskupų Konferencijos vardu pavedė prel. prof. Antanui Rubšui. Jis pradžioje pagalbai pasikvietė kun. Domininką Valentį, bet šiam išvykus į Lietuvą, vertė pats vienas. Apie savo darbo pradžią jis yra sakęs, kad to darbo ėmėsi nenoromis, nes nebuvo vertėjas. Bet toliau versdamas pamatė, "jog labai man praverčia dėstytojo patirtis, archeologinės ekspedicijos, senovės ir dabartinių kalbų mokėjimas. Tada supratau, jog Apvaizda mane visą gyvenimą ruošė savais tikslais". Prel. prof. A. Rubšys vertimo darbą pradėjo 1990 m. ir užbaigė 1995 m. Šis vertimas buvo išleistas keturiais tomiais. Spausdinimui

juos parengė dr. Jonas ir Teresė Bogutos *Kovas Desktop Publishing* įmonė, Cicero, II. Knygos buvo išspausdintos JAV nedideliu tiražu. Į jas atkreipė dėmesį Lietuvos hierarchija. Šis vertimas buvo toliau taisomas, tobulinamas, talkininkaujant ir įvairiems žmonėms ir čia, ir Lietuvoje, kol dabartinė knyga buvo parengta spaudai.

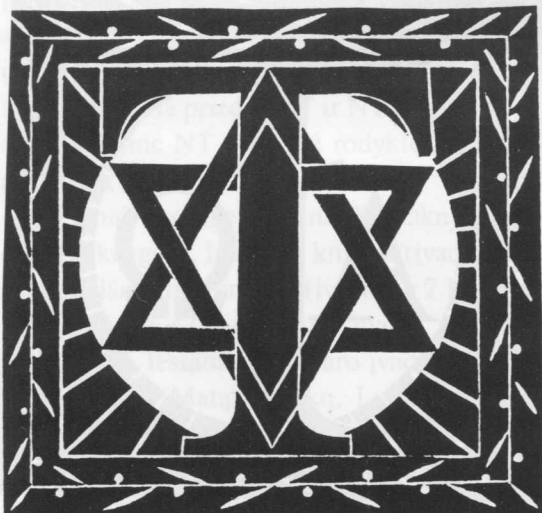
Prel. prof. A. Rubšys Šv. Raštą studijavo nuo pat jaunystės, dėstė jį. Mokėjo senąsias Šv. Rašto vertimui reikalingas kalbas ir daug moderniųjų svetimų kalbų, buvo daug keliavęs ir aplankęs Šv. Rašte minimas vietas bei parašęs apie jas nemaža knygų. Prel. prof. A. Rubšys priklauso keturioms savo specialybės mokslinėms draugijoms, yra LKMA narys, V. Didžiojo un-to garbės daktaras, nuo 1995 m. – Lietuvos Biblijos draugijos prezidentas. 1996 m. valstybinės premijos laureatas. Apie Šv. Rašto vertimą pokalbyje su žurn. Rūta Mikšioniene (*Lietuvos rytas*, 1999.1.5), Prelatas sako, kad “kai kur Šventąjį Raštą lengva išversti, o kai kur be galo sunku”. Jis duoda pavyzdžių. Žodis “hesed” lietuviškai reikštų meilę, bet šis žodis pagal prel. prof. Rubšį pirmiausia rodo gerumą, nelauktą, netikėtą Dievo meilę žmogui. Prel. A. Rubšys ypač mėgsta žodį “hesed” ir kitą žodį “zedaka”, kuris reiškia Dievo teisumą, Jo užmojų išganyti žmogų. Prel. A. Rubšys nevartoja mums įprasto pasakymo, kad Mozė Dievą matė “akis į akį”, o vertė posakiu “veidas į veidą”. “Dievo veido ieškojimu yra persmelktas visas Šventasis Raštas”, sakė jis.

Apie Naujojo Testamento vertėją kun. Česlovą Kavaliauską *Draugo* rengtose Šventojo Rašto sutiktuose (1999.4.27) kalbėjęs jo draugas nuo jaunystės iki mirties dr. Kazys Gurauskas savo prisiminimuose gražiai išryškino šio žymaus kunigo gyvenimą ir veiklą.

Dar gimnazistu būdamas, kun. Č. Kavaliauskas kūrė eilėraščius, kurie pasirodydavo jaunimo periodikoje. Įstojęs į kunigų seminariją, pasinėrė į mokslus, mokėsi ir svetimų kalbų. Naująjį Testamentą galėjo skaityti graikų kalba.

1946 m. buvo iššventintas į kunigus, yra dirbęs keliose parapijose. 1950 m. buvo suimtas ir be teismo nuteistas 10 metų. Jis yra perėjęs daug kalėjimų, buvo Norilsko, Kolymos, Magadano lageriuose. Jis dalyvavo lietuvių kalinių sukilime Norilske, yra parašęs Norilsko sukilėlių himną. Iš tremties jis grįžo į Lietuvą 1956 m. Pradėjo studijuoti Šventąjį Raštą. Ypač Naująjį Testamentą. Kun. Č. Kavaliauskas yra dirbęs penkiolikoje ar daugiau parapijų. Visur gyveno labai vargingai, be jokių patogumų. Jis mokėjo aštuonias svetimas kalbas, o skaitė net 15 kalbų. Kun. Č. Kavaliauskas buvo romantiškos dvasios, labai mėgo gamtą ir nors kukliai gyvendamas, viską, ką turėdavo, išdalindavo vargšams. Labai mylėjo savo motiną ir seserį. Tėvas buvo jau seniai miręs. 1967 m. po Vatikano II suvažiavimo, vyskupų paragintas, ėmėsi versti Naująjį Testamentą iš senosios graikų kalbos. Šis didžiulis darbas, derinamas su redaktoriais, tęsėsi 5 metus. 1972 m. pasirodė Lietuvoje Naujasis Testamentas, 4 pakartotos laidos pasirodė Lietuvoje, JAV ir Austrijoje. Kun. Č. Kavaliauskas yra išvertęs ir kitų knygų religinėmis temomis. Yra parašęs knygų teologiniais klausimais bei daugybę straipsnių teologijos, moralės, mokslo, filosofijos ir kt. temomis. Jis kalbėdavo per Lietuvos radijo programas: “Dievo Žodis – kasdieniniai skaitymai”, *Kultūra ir religija*, bu-

vo žmonių labai mėgstamas. Vėliau Kaišiadoryse vedė katechetų kursus, skaitė paskaitas Vilniaus ir Kauno universitetuose ir kt. miestuose. Mirė 1997 m. vasario 20 d. Kalbėdamas apie jo didžiulius nuopelnus Bažnyčiai ir tikintiesiems, kun. V. Aliulis MIC sakė: “Tokie kunigai gimsta syki per 100 metų!”

Šventojo Rašto paruošiamieji spausdinimui darbai buvo labai pavyzdgingai ir dailiai atlikti JAV *Boguta Design* įstaigoje, Cicero, IL. Dr. Jonas Boguta pokalbyje apie paruošiamuosius darbus *Drauge* (1999.10) sakė, kad jis išstudijavęs dešimt skirtingų biblijos modelių ir apsisitęs prie “Oxford Annotated Bible”, išleistos Oxford University Press leidyklos. Šis modelis ir tapo lietuviškojo *Šventojo Rašto* išvaizdos pagrindu. Toliau jis sakė, kad ieškojo gražaus ir darnaus ryšio tarp raidžių, rūpinosi žodžių ryšiu. “Biblijos tekstas turi atrodyti patraukliai, būti lengvai skaitomas, nes knyga taikoma įvairaus amžiaus ir išsilavinimo žmonėms”, pabrėžė jis. Dr. J. Boguta sakė, kad Lietuviškas Šv. Raštas iš tikrųjų yra abstraktus objektas informacijos erdvėje. Jo viena forma yra Lietu-

voje jau išspausdinta knyga, kita bus CD-ROM, o trečia – internete, randama šiuo adresu: www.boguta.com”

Darbas buvo atliekamas rūpestingai ir kruopščiai. Jis sakė, kad paskutinė knygos korektūra buvo daroma dešimt kartų. Salomėja Narkėliūnaitė, prel. Antanas Rubšys ir jis pats net akis pražiūrėję, kelis kartus korektūras skaitydami. Tačiau pasitaikė klaida – 1,785 psl. įdėtas ne tas titulinis lapas. Tai buvo padaryta Lietuvoje ir nebebuvo galima patikrinti ir klaidą pataisyti, bet “nepaisant šios ir keleto klaidelių, Šventasis Raštas vis tik yra didžiausias ir svarbiausias darbas, kurį Boguta Design atliko”, – sakė jis.

Šventojo Rašto iškilmingos sutiktuvės jau buvo Lietuvoje, Vilniuje. Neseniai gražias ir įspūdingas jo sutiktuves suruošė Čikaga ir New York’as.

Apie Šventąjį Raštą jo sutiktuvoje Lietuvoje prel. Dr. A. Rubšys sakė: “Tai pokalbio žmogaus su Dievu kelionė. Būtina išgirsti, kaip Dievas žmogų pašaukia per džiaugsmą, per nuosprendį – ir tas pašaukimas lieka amžinai”.

Dabar, turėdami Šventąjį Raštą lietuvių kalba vienoje knygoje, taip puikiai paruoštoje, imkime šią brangią knygą ir skaitykime, kalbėkimės ir mes su Dievu, nes nieko nėra kilnesnio ir gražesnio kaip žmogaus pokalbis su Dievu, ir dar tokia nuostabiai gražia ir sklandžia lietuvių kalba! Juk ne be reikalo prof. dr. Antanas Klimas susižavėjęs rašė straipsnyje “Prel. Rubšio didžioji dovana lietuvių tautai” (*Draugas*, 1999.3.6): “skaitau ir beveik verkiu iš džiaugsmo, taip gražiai liejasi Dievo žodis grakščia, puošnia, meilia lietuvių kalba. “Vėl kartoju: lenkiuosi ligi žemės ir sakau: Ačiū Jums, gerbiamas Prelate!” Manau, kad šie žodžiai išreiškia nuomonę visų tų, kurie šį Šventąjį Raštą įsigijo ir skaito!

KAIP PRARANDAMAS IR ATRANDAMAS TIKĖJIMAS

Daiva Karosaitė

1.YRA MUS MYLINTIS VIEŠPATS

Tėveli, Tu esi Meilė. Be tavęs šioje žemėje gyvenimas beprasmis. Tu mus sukūrei iš Meilės, iš bekraštės Meilės. Tėveli, tiek daug tavųjų kūrinių susilieja su Tavąja Meile. Ak, mano Viešpatie, kokia laimė, koks džiaugsmas užplūsta širdį, kai pagalvoju, kad Tu taip pamilai mane, iš daugelio išrinkai mane ir apsigyvenai manyje. Tėveli, aš rašau tai, ką Tavasis Meilės balsas ilieja į mano širdį. O kaip būtų nyku mano sieloje, jei Tu, Viešpatie, apleistum ją. Tėveli, aš visa širdimi, visa siela, visu protu, visomis jėgomis išpažįstu Tave savo Viešpačiu ir prisipažįstu: Tu esi ištikimiausias iš visų, kuriuos aš esu sutikusi per Tavo man duotą gyvenimą. Tu esi nuolat mylintis savo begaline Meile. Visą gyvenimą Tu buvai su manimi (nors mano dvasia ir miegojo), bet Tu ją nuolat žadinai. Tu, Viešpatie, esi budintis Viešpats, Tu esi visų mūsų kelias, tiesa ir gyvenimas.

Mano Dieve, Tu gyveni su manimi, kenti su manimi, prikeli mane nupuolusią. Kodėl, Tėveli, tiek daug kenti? Todėl, kad myli mane ir mano sielą. Savo Meile, Tėveli, tvarstai mano sielos žaizdas. Aš bėgdavau, slėpdavausi, užsirakinčiau nuo Tavęs, nesuprasdama, kad Tu esi spindinti Meilė.

Bet vieną dieną Tavo spindėjimas apakino mano sielą. Nuo tos akimirkos aš suklupusi prieš Tave, mano Viešpatie, mano Dieve. Tavo šiluma, Viešpatie, įsiliejo į mano sielą amžiams ir aš laikau apglėbusi Tave, Gelbėtojai, tais meilės likučiais, kurių neleidai man išbarstyti. Aš ateinu pas Tave, priglundu prie Tavęs, savo amžinojo Tėvo, ir dėkoju Tau už tą spindinčią šviesą mano sielai, kuri apakino, kad praregėčiau. Tėveli, Tu leidi man prisiliesti prie Tavųjų

žaizdų, įkvepi į mano sielą Šventosios Dvasios dovanų. Viešpatie, kokia Meile Tu mane pamilai. Aš, eidama tamsos keliais, kiekvieną dieną savo darbais, kuriuose tiek maža meilės, nukryžiuodavau tave...

Tavo brangiausias Kraujas lašėjo į žemę dideliais lašais nuo mano darbų. Ir aš net akių nepakeldavau į Tave kenčiantį dėl manęs. Atleisk man, Viešpatie, jei gali, už nežinojimą, už tą tamsą mano sieloje. Nukryžiuavau Tave savo nuodėmėmis, o Tu, Viešpatie, vietoje pasmerkimo pagailėjai manęs... Viešpatie, ačiū Tau už viską, ką Tu šiandien darai mano gyvenime. Tėve, nuostabiai geras ir be galo mylintis, šlovinu Tave, garbinu Tave ir dėkoju Tau, kad atėjai į mano gyvenimą. Tu esi mano gyvenime, Tu davei man šį gyvenimą... Tu suteikei man galiybę trokšti Amžinojo Gyvenimo...

Mes kiekvienas esame patalpinti Jame, turime Visagalį ir kartu tokį artimą ir jautrų Tėvą. Dievo esmė yra meilė. Kiekvienam paklydusiam turime sakyti: "Dievas tavęs visą laiką laukia!" Mes išėję iš Dievo Širdies ir kiekvienas mūsų esame brangūs. Dievo meilė yra neišsenkanti, jis atiduoda save, kaip maistą. Dievas tas pats šiandien, ir vakar, ir visados. Jis nuolat eina pas žmogų: "Aš jau nebevedinu jūsų tarnais".

Absoliuti ramybė, džiaugsmas, saugumo jausmas kyla pažįstant Dievo, mūsų Tėvo, meilę. Jis išlaisvina mus nuo giliausių būgštavimų bei nerimo ir leidžia mums vaikščioti kaip Dievo sūnums, būnant tikriems tuo, kuo esame, ir tuo, ką turime daryti, pasitikinčiais Juo, ir dabar gyvenančiu mumyse bei veikiančiu per mus. Pažinti jį ir save – štai kas yra gyvenimas; tai iš tiesų reiškia pradėti Amžinąjį gyvenimą jau dabar.

"Ir aš esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas... nei jokie kiti kūriniai negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje" (Rom 8,31-32,39).

"Jumyse aš matau žmones, už kuriuos Kristus praliejo savo Kraują. Šis Kraujas mums atskleidžia begalinę Tėvo ir Jo Sūnaus Jėzaus Kristaus meilę, byloja apie meilę – jums ir visiems žmonėms. Ši meilė – tai didžiausio džiaugsmo versmė, džiaugsmo, kurio pasaulis negali duoti, džiaugsmo, kylančio iš supratimo, kad mes esame mylimi ir galime mylėti. Ši meilė mums duoda nuostabią galią, kuri būtina, jei norim pradėti naują gyvenimą" (Jonas Paulius II).

2. AŠ ESU NUSIDĖJĖLIS(-Ė)

Viešpatie, aš esu nusidėjęlė. Daug kartų Tu, Viešpatie, stovėjai prie mano durų ir prašei manęs, kad įsileisčiau Tave. Tu atėjai pas mane nusizeminęs, nors mano buvai apdrabstytas purvais, pajuoktas, sumuštas... Iš mano burnos išeinantys žodžiai smigo kaip tie baisūs plaktuko dūžiai į Tavo Širdį. Tėve, kiek kartų aš Tavęs neįsileidau į savo nuodėmės suteptą gyvenimą. Bet Tu esi kantrus ir gailestingas... Nusidėjau, Viešpatie, todėl, kad nebuvo mano gyvenimo meilės arba tiesiog Tavęs, Viešpatie, nepažinau, nenorėjau pažinti. Tėveli, juk, kaip Tu atėjai į mano gyvenimą ir sušildei pradžiuginai jį.

Taip ir aš, Švč. Trejybei padedant, turiu nešti, dalinti Tavo man duotą gailestį, meilę, toms nutukusioms, sukietėjusioms širdims. Reikalinga, kad žmonės atsigręžtų į Tave, prisipažintų klydę. Turime vieni į kitus žvelgti su meile ir gailesčiu. Kad ir kaip būtų sunku, tame išvargintame nuodėmės žmoguje, turime įžiūrėti Dievo paveikslą. Tik iš savęs mes negalime šito padaryti, reikia Jėzaus. Reikia, Šv. Dvasiai padedant, jam, klystančiam žmogui, paaiškinti, kad Viešpats yra gailestingumo Viešpats, meilės Viešpats. Nežiūrint to, kad mes esame nusidėjęliai, Jėzus nori turėti meilės santykį su mumis. Nuo kiekvienos žaizdos, padarytos mūsų širdyje, pagalba yra Dievo vaistai – Meilė. Tik vienas žodis Evangelijoje buvo pasakytas Petruui "Eikš". Ir dabar Viešpats mums visiems nusidėjliams taip sako, bet mūsų dvasia užmigusi.

Taip pat baimė – vienas iš didžiausių priešų mūsų gyvenime, o ją nugalėjus su Dievo pagalba galime žengti, nors ir siauru, bet begalybę kartų geresniu, tauresniu keliu, negu plačiu. Žmonės juk dažniausiai ir skęsta ne vieną kartą gyvenime todėl, kad jų akys būna nukreiptos į žemiškus dalykus, jie gyvena žemiška dvasia, visiškai negalvodami savo širdimi apie Dangų. Čia ir yra visų nuodėmių ir nelaimių pradžia.

Nuodėmė yra ne paprasta liga, bet liga, kuri baigiasi mirtimi. Apaštalas Paulius tvirtina: "Atpildas už nuodėmę – mirtis" (Rom 6,23). Nuodėmė pagimdo mirtį, kuri iš mūsų atima Dievo mums duotą gyvenimą, o tiksliau – atskiria nuo Dievo, kuris yra Gyvenimas. Nusidėti – reiškia pasirinkti pasitikėjimą savimi, ne pasitikėjimą Dievu. Nuodėmė įzeidžia Dievą, bet daug labiau ji sužeidžia žmogų. "Argi jie mane įskaudina? sako Viešpats. Ne. Argi ne save pačios, savo pačių gėdai" (Jer 7,19).

Ypatingai šiuo metu labai daug žmonių yra pametę nuodėmės supratimą. Juk šių laikų žmogus šiame pasaulyje daug ko bijo: įvairių ligų (pvz., Aids), branduolinio karo, tiesos apie save... Bet nebijo karo prieš Dievą, kuris mus sukūrė. Ir daug žmonių stengiasi pabėgti nuo nuodėmės pasekmių savo gyvenime. Netgi, jeigu mes ir nepažįstame Dievo, mes žinome,

kažkaip jaučiame, kad Jį įžeidžiame. Pavyzdžiui, šv. Augustinas ypatingai kentėdavo nuo jį puolančių aistrų, geismų. Kai jis pirmą kartą susitiko su Viešpačiu, meldavosi: "Viešpatie, duok man tyrumą, padėk mano sielai būti tyrai". Jis taip meldavosi nuolat. Ir maldos pabaigoje pridurdavo: "Bet ne šiandien". Ar ne taip ir daugelis žmonių elgiasi, meldžiasi, kaip šv. Augustinas, kai pirmą kartą sutiko Jėzų. Ir taip šv. Augustinas meldavosi daug kartų: "tik ne šiandien". Bet vieną kartą sušuko: "Kiek aš dar kartosiu rytoj, rytoj... geriau dabar, šiandien, šią minutę". Štai ir mums Dievas meta tokį šūkį: "Šiandien".

Mes turime mirti nuodėmei ir pasakyti sau ir kitiems: Stop, nuodėme! Taip pat ir popiežius Jonas Paulius II nori, kad mes baigtume mąstyti "rytoj"... o pradėtume veikti tuoj pat.

Mes turime atnaujinti savo Krikšto vaisių. Krikštas padaro mus mirusius nuodėmei ir gyvus Dievui. Dar viena Krikšto pasekmė – Jis mus daro nauju kūrinium.

3. JĖZUS KRISTUS NUMIRĖ UŽ MANE, UŽ MANO NUODĖMĖS IŠ MEILĖS MAN

Krikščionybėje ne patys save išganome, bet Kristus mus išgano. Neprivalome išganymo pelnyti savo pastangomis, tačiau turime priimti Jį kaip dovaną iš Viešpaties. Visa tai priimdami iš Jo, išlaisviname mumyse esančią galią, kuri leidžia mums įgyvendinti pasišventimą: "Jūs gi esate išgelbėti malone per tikėjimą, ir ne iš sąvės, bet tai yra Dievo dovana, ir ne darbas, kad kas nors nesigirtų (Ef 2,8-9). Jėzų ant kryžiaus laikė ne viny, o meilė žmonėms, per didelė meilė žmonėms. Dievas savo didžia meile mus, mirusius nuodėmėse, prikėlė. Mes negalime įsivaizduoti tos meilės.

Taip jis yra Dievas ir žmogus. Kristus atėjo į pasaulį, o pasaulis turi eiti į Kristų. Marija keliauja per žemę, kad sugrąžintų žmogų pas Dievą. Tačiau yra vienas posūkis, dėl kurio mokiniai išlaksto – tai Kryžius ir Golgota. Tačiau jei Kristus priklauso mums, tai ir begaliniai Jo

darbų, Jo kančių ir Jo mirties nuopelnai taip pat yra mūsų.

Kristus atėjo į pasaulį "savo gyvybės atiduoti, kaip išpirkos už daugelį" (Mt 20,28). Jėzaus Kristaus atėjimo į žemę tikslas buvo atiduoti savo gyvybę kaip auką už žmonių nuodėmes. Jis atėjo, kad mirtų. Bet ir dar daugiau: Jėzus Kristus tapo kūnu ir krauju tam, kad mirtų. "Jėzus pasirodė, kad sunaikintų nuodėmes" (1 Jn 3,5). Jis atėjo, kad išpirktų žmones ir nugalėtų sėtoną. Prieš Jį tebuvo tik vienas kelias. Jėzus Kristus matė kryžių, iškilusį amžinybėje. Kai Jėzus gimė iš Marijos, kryžius jau temdė Jo kelią. Jis apsilvilko žmogaus kūną, kad mirtų. Nuo lopšio iki kryžiaus Jėzaus gyvenimo tikslas buvo mirtis. Jis kentėjo, kaip nė vienas iki Jo gyvenęs žmogus nėra kentėjęs.

Jis savo kūnu užnešė mano nuodėmes ant kryžiaus. Jis stovėjo ten, kur turėjau stovėti aš. Tas pragariškas kančias, kurios turėjo tekti mano daliai, Jis prisiėmė Sau, ir aš galiu dabar eiti į dangų ir gauti tai, kas nepriklauso man, bet kas teisėtai priklauso Jam.

Kristaus nukryžiovime galima įžvelgti 3 reikšmes: žmogaus nuodėmės gylį, Dievo meilę ir vienintelį išgelbėjimo kelią.

Mirtis nugalėta, Kristaus prisikėlimas mirčiai atėmė galią. Kristaus rankose mirties raktai: "Nors aš eičiau per tamsią daubą, nebijosiu pikta, nes tu esi su manimi: tavo lazda ir tavo ramstis – jie padrąsins mane" (Ps 23,4).

Jėzus Kristus yra vienintelis tarpininkas tarp Dievo ir žmonių. Jėzaus vardas vienintelis vardas, kuriuo galime būti išgelbėti" (1 Tim 2,5; Apd 4,12).

4. ATSIVERSK IR TIKĖK

"Ir tarė: Iš tiesų sakau jums: jeigu neatsiversite ir nepasidarysite kaip vaikai, neįeisite į dangaus karalystę" (Mt 18,3).

Tėveli, Tau leidus prisiminiau, kaip Tu pirmą kartą prisilietei prie mano širdies. Buvo žiema, visa gamta liūdėjo, numetusi tavąjį jai suteiktą apdarą. Už lango vakarais praūždavo vėjas. Buvo tamsu ir šalta.

Mano sieloje, kaip ir gamtoje, buvo šalta ir tamsu, žodžiais nenusakoma vienvė stingdė mano širdį. Likau viena, apleista, rodė visiškai niekam nereikalinga. Iš vieno žmogaus lūpų išgirdau žodžius: "Nežinau, kas tau dabar gali padėti?" Ir tikrai, Tėve, tuomet visiškai nesuokiau, aklai pritariau šiems žmogiškiems, žemiškiems žodžiams. Dažnai iš mano sielos išeidavo rauda, tokia skaudi, kad širdį tartum peiliais varstydavo. Vakarai ilgūs, skaudi vienvė, visiška sielos aklavietė. Atrodydavo – dar viena diena ir mirsiu, neištversiu tokios tuštumos. Tėveli, aš net nepajutau, kad Tu savo gailesčio pilnomis akimis žvelgei į šią juodą, tamsią audrą mano sieloje. Mano širdis buvo tokia sugrudusi, tokia ištroškusi meilės (tyros), aš taip buvau išvarginta tamsos.

Ir vieną nykų žiemos vakarą Tu panorėjai, kad aš suklupčiau prieš Tave, prieš Tavąjį kryžių, prie kurio aš savo nusikaltimais Tave taip stipriai buvau pritvirtinusi. Nors tas Tavo atvaizdas, Viešpatie, kurį pasidėjau prieš save meldžiantis, buvo papuoštas gintarėliais, bet aš jaučiu, kad aš kelią pas Tave, Viešpatie, esu užmėčiusi akmenimis ir, skaudžiausia, kad nemaža dalis tų akmenų giliai sužeidė mano sielą, gyvąjį Tavo paveikslą.

Kankino baimė, nepasitikėjimas, gėda, kad nepamatytų manęs taip klūpant mano žemiškoji motina. Bijojau, kad nepagalvotų, kad aš jau išprotėjau. Tad aš iš pradžių labai slėpiausi ir nors nedrąsiai, kaip tą mažutėlę, Tu, Tėveli, vedei mane arčiau ir arčiau savęs.

Atsimenu vakare, kai rūpesčiai pradėdavo nepakenčiamai graužti ir rodėsi neatlaikys širdis, atsiklaupdavau prie lovos, pasidėdavau tą paveikslėlį, gintarėliais spindinį, spausdavau delnais galvą ir melsdavausi. Žodžiai strigdavo – verkdavau, kūkčiodavau. Ir kuo arčiau savęs, Tėveli, Tu kviesdavai mane, tuo labiau aš verkdavau. Tėveli, juk Tu prausdavai mano sielą, visą pajuodusią, purvais apskretusią. Praėjo žiema, atėjo pavasaris, atbudo gamta, sugrįžo paukščiai. Tas pavasaris buvo sugrįžimo pavasaris. Juk Tu išbudinai mano sielą iš gilaus miego. Na, o koks pavasaris be Velykų! Tai bu-

vo pirmosios Velykos mano gyvenime, kada aš troškau gyventi, dėl to, kad Tu gyveni manyje. Jaučiausi tarsi būtų ne visi daiktai sunešti į vidų pas mane, bet Tu jau dažnas svečias mano širdyje. Nenusakomas noras kilo eiti pasisveikinti su Tavimi Prisikėlusiu, atsiprašyti Tavęs. . . Ir vėl viena bijau eiti, gėda. Paprašiau mamytės, kad padėtų kartu ateiti pas Tave, dabar jau aiškiai išgyvenant, kad mano nuodėmėmis nukryžiuotą. Ir nors maža dalele padėkoti Tau, Viešpatie, kad keldamasis iš mirties, pasigailėjai ir manęs, pažadinai naujam gyvenimui.

Nedrąsiai pirmą kartą pravėriau Tavo namų duris... Dėkoju Tau, Jėzau, nes Tu panorėjai, kad tapčiau Tavo Dvasios šventove, kurios niekas negali sugriauti, nes tai Tavo namai. Šventoji Dvasia, dėkoju Tau už tikėjimą, už meilę, kurią Tu išliejai mano širdyje.

Dievas yra tas, kuris atleidžia visada ir visam laikui. Jis atleidžia "kiekvieną kaltę, nusižengimą ir nuodėmę" (Iš 34,7). Pakanka Dievo gailestingumo akivaizdoje išpažinti nuodėmes, ir mums bus atleista. Nepaisant to, daug žmonių nesupranta šio nuostabaus Sakramento reikšmės ir net jo bijosi. Vengdami eiti išpažinties, jie suranda tūkstančius pasiteisinimų.

Šiaurės ašigalyje, gyvena vienas kunigas. Tam, kad pasiektų artimiausią miestelį, kuriame galėtų atlikti išpažintį kitam kunigui, jis turėdavo samdyti seną malūnsparnį. Taigi jis bandė įrodinėti: "Negaliu eiti išpažinties: dėl kasdienų nuodėmių man per daug kainuotų samdyti lėktuvą, o kai turiu mirtiną nuodėmę, bijau lipti į tą seną aparatą".

"Bijoti išpažinties, reiškia nesuprasti, kad tai – Dievo meilės sakramentas. Kada atsiprašome gerojo Tėvo, Jis visuomet atleidžia, nepaisydamas nuodėmių dydžio ar skaičiaus. Nėra nuodėmės, kuri galėtų šokiruoti Dievą. Tik vienos nuodėmės Dievas negali atleisti, tos, kurios nepripažįstame nuodėmė ir bandome pri dengti ar pateisinti.

Dievas mums duoda naują gyvenimą. Ir šį gyvenimą, pripildytą tikėjimo, reikalinga nuolat atnaujinti, reikalinga nauja jėga. Gaila, bet daug krikščionių tik vadinasi krikščionimis. Reikia

žiūrėti, kad mes būtume pilni Jėzaus, pamesti tingulį. Gaila, bet daugumos mūsų tikėjimas yra užmigęs. Mums reikalinga pabusti, atsikelti kartu su Kristumi širdyje. Jis yra prabudęs, tik mūsų širdys miega. Atsinaujinimas įvyksta tada, kai aš atnaujinu savo pasižadėjimus Jėzui. Savo gyvenime mes turime norėti įtikti tik Dievui. Nesvarbu, ar aš gyvas, ar miręs. Geriausias būdas, kuriuo mes galime įtikti Dievui – tai patikėti Jo žodžiu: "Tikėkite manimi, kad aš esu Tėve ir Tėvas manyje. Tikėkite bent dėl pačių darbų!" (Jn 14,11). Mes esame išgelbėti malone per tikėjimą. Tikėjimas yra kanalas, kuriuo mes gauname Dievo malonę. Tikėjimas į Kristų pagrįstas geriausiu liudijimu pasaulyje – Biblija. Mirtis, laidotuvės ir Jėzaus Kristaus prisikėlimas – visos Evangelijos esmė.

Taip aš, per dvidešimt metų gyvenusi nuodėmėje, vieną vasaros dieną, Švč. Trejybės vėdama, atlikau viso gyvenimo išpažintį ir pirmą kartą Tu, Viešpatie, atidarei mano širdies duris, kad galėtum nuolat lankyti dar taip nuodėmės sužeistą mano širdį. Taip prasidėjo mūsų draugystė.

Neįsivaizduoju savo tikėjimo be maldos, be Bažnyčios, be išpažinties, atgailos, bendravimo su žmonėmis, šv. Mišių aukos. Šito viso neturėčiau be Meilės, o Meilės be Dievo.

Žmogus negali prarasti skolos jausmo, tos skolos, kuria tik jis vienas iš žemės būtybių geba atpažinti ir atiduoti kaip vienintelis padaras pagal Dievo paveikslą ir panašumą (J. Paulius II).

5. PRIIMK ŠV. DVASIA

Dievas – Tėvas ir Jėzus – mums apsireiškia Dvasioje. Šventoji Dvasia, Tėvo ir Sūnaus atsiųsta į mūsų širdis bei dvasią, leidžia Jiems būti mumyse ir yra mūsų bendravimo laidininkas. Tarpininkas mūsų bendravime su Tėvu ir Sūnumi yra mūsų širdis ir dvasia, valia ir balsas, bendraujantys Šventojoje Dvasioje, su Ja ir per Ją. "Ar nežinote, kad jūsų kūnas yra šventovė jumyse gyvenančios Šventosios Dvasios, kurią gavote iš Dievo, ir kad jūs nebepri-

klausote patys sau? Iš tiesų esate brangiai nupirkti. Tad šlovinkite Dievą savo kūnu!" (1 Kor 6,19).

Kaip aš priėmiau Šv. Dvasią? Buvo šilta, graži vasaros diena, mūsų parapijoje vyko šv. Antano atlaidai. Nuo tos dienos, kai pirmą kartą Tave, Tėveli, sutikau, visą likusį laiką, Tu ruošei mane priimti į savo širdį pačią didžiausią dovaną. Tavo gailestingumas, Tėveli, yra beribis, o dovana, kurią Tu įliejai į mano širdį, buvo ir yra Šventoji Dvasia. Tėveli, dėkoju Tau už tai, kad leidai man pažinti Tavąją meilę, kad leidai pažinti savo klaidingą gyvenimą. Gailestingasis Tėve, juk Tu numirei už mane ant kryžiaus, kad aš gyvenčiau. Viešpatie, ar įmanoma iki galo suvokti Tautosios meilės dydį.

Taigi "Dievo meilė yra išlieta mūsų širdyse Šventosios Dvasios, kuri mums duota" (Rom 5,5).

Manyje vyko tylus pasiruošimas tai ypatingai mano sielos šventei. Išvakarėse jaučiau lyg kažkokį vidinį jaudulį, tarsi rytoj turi kažkas įeiti į mane, jau esantis mano širdyje, bet lyg truputį abejojantis, ar pasilikti, ar išeiti. Buvau linksma, bet rėdės iki tikro džiaugsmo dar nedidelis tarpelis yra, ir jį turi užlieti tikra ramybė...

Renkantis vardą, labai norėjau pasirinkti "Marija". Bet kilo abejonė, ar aš, nusidėjėlė, (nors ir išprausta) galiu pasirinkti šį vardą, kurį nešiojo Viešpaties Motina. Bet, kadangi šis vardas neišėjo iš mano minčių, tai supratau, kad tam pritaria Tėvelis ir Motinėle.

Išaušo rytas, šiltas, šviesus... Tik nubudusi pajutau savo širdelės virpėjimą ir supratau, jaučiau dėl ko. Juk šiandien ji pataps labai turtinga, atnaujinta, spinduliuojančia.

Aš nesupratau, kas mano sieloje: ji buvo sunerimusi, labai verksminga. Kai prasidėjo šv. Mišių auka, kai pravirkau, tai baigiau verkti tuomet, kai baigėsi šv. Mišios. Kad ir kaip stengiausi sulaikyti ašaras, jos tekėjo upeliu. Mišių metu pajutau savo mylimųjų mirusiųjų sielų prisilietimą prie mano sielos. Per tas tris valandas nebuvo taip, kad nutilčiau ir neturėčiau ką pasakyti Dangiškajam Gelbėtojiui ir visam Dan-

gui. Malda liejosi kartu su ašaromis. Prisimenu, per tą laiką, kai buvo teikiamas Sutvirtinimo sakramentas, per mano širdį pralėkė tiek išgyvenimų, tiek skausmo, džiaugsmo, tiek prisiminimų. Aš, praėjus kuriam laikui, stebėjau, kaip jie visi sutilpo į tokį mažą laiko tarpą. Ir tas verksmas atrodė išeina iš pačių giliausių širdies kertelių; tos ašaros tekėjo taip švelniai ir greitai, kad rodės niekas norėdamas negalėtų sulaikyti. Tie bėgantys vaizdeliai ir riedančios ašaros buvo labai tikri, ir, sakyčiau, lyg mano viduje būtų buvę sudėti visi mano gyvenimo tarsniai į ilgą tunelį, ir per tą meilės laiką visi jie spėjo iškilti į išorę ir priminti man apie praeitį, nuplautą, ir dabartį, džiaugsmingą. Ir vis tik tas ašarų lietus buvo džiaugsmo, nenusakomo žodžiais džiaugsmo lietus... Aš buvau maloniai išvarginta ir jutau savo viduje tokį rožinį džiaugsmą, meilę ir ramybę... Taip Tu, Tėve, padovanojai man Save iki galo. Koks didis esi Tu, Triasmenis Dieve, garbė ir šlovė Tavo vardui per amžius!

Šventoji Dvasia nemaldauja Švenčiausioje Trejybėje, amžinoje Dievo būtyje. Maldauja mummyse, tai yra padaro taip, kad mes maldaujame. Tai didis dalykas, kad pati Šventoji Dvasia moko mus maldauti. Primena mums, kad esame kelionėje, ir moko mus ilgtis savo Tėvynės, ir mes iš ilgesio maldaujame.

Mes esame pašaukti, kad gyventume, kaip Dievo dukros ir sūnūs. Ką mes turime, ateina kaip Dievo dovana; mes turime visiškai priklausyti nuo Išganytojo.

Jeigu mes gyvename pasaulyje ir tik pasaulio dvasia, tai yra labai blogai. Juk jeigu gyvename vien tik pasauliui, tai negalime gyventi Dievui, bendrauti su Dievo didžiausia dovana – Šv. Dvasia. Pasaulio dvasia ir Šventoji Dvasia – nesuderinami dalykai. Viešpaties didžiausias troškimas yra, kad mes pasiduotume Šventosios Dvasios vedami. Šventoji Dvasia pavydi ir liūdi dėl pasaulio dvasios, kad mes vėl pasitikime savo jėgomis, o ne Šventosios Dvasios vedimu. Nereikia remtis savo išmintimi ir savo supratimu, o reikia atsiduoti Dievo valiai.

Paklusti Dievo tarnystei reiškia žiūrėti kitų

nuomonės, ne tik savo. Kitus padrašinti, sustiprinti, padėti. Kur yra Viešpaties Dvasia, ten yra laimė ir meilė. Šventoji Dvasia pakeičia mūsų prigimtį, pakeičia santykius su žmonėmis. Reikalinga šiandien mąstyti Jėzaus mintimis, skelbti Jo žodį kiekvienam vargdieniui ir prislėgtajam. Tėvo džiaugsmas – Jo vaikų džiaugsmas. Šlovės skraistė vietoje baimės. Jisai mus įsūnija, mes laisvi!

Velykų rytą atsivėręs Kristaus kapas skelbia: žmogui skirta amžinai gyventi. Kaip vaikų per putojančią upelį srovę lieptu perneša stiprios tėvo rankos, taip mus per laiko upę neša gerojo Dangaus Tėvo rankos, tik leiskimės nešami. Širdis visada tegul kalba: "Viešpatie, aš visada su Tavimi!" Tada ji iš tiesų visada bus linksma, ir gyvenimas jai bus gražus ir prasmingas.

6. JUNKIS Į BAŽNYČIA

"Vadinasi, jūs jau nebesate ateiviai nei svetimi, bet šventųjų bendrapiliečiai ir Dievo namiškiai, užstatyti ant apaštalų ir pranašų pamato, turintys kertinių akmeniu patį Kristų Jėzų, ant kurio darniai auga visas pastatas, tamantis šventove Viešpatyje, ant kurio ir jūs esate drauge statomi kaip Dievo būstinė dvasioje" (Ef 2,19-22).

Bažnyčioje susirenka ne tie, kurie nieko nelaukia iš ateities, bet tie, kurie džiaugiasi gyvenimu ir brangina jį. Susirenkame ne tuščiai pasvajoti, bet sąmoningai ir laisvai apsispręsti už Kristų, už amžinąjį gyvenimą. Mūsų apsisprendimas – ne vien rytdienos laukimas, bet ir veikla, šiandieninės pastangos, kad Rytdiena priartėtų, o tamsa trauktųsi tolyn.

Krikščioniškai bendruomenei žodis "bažnyčia" pirmą kartą buvo pasakytas paties Jėzaus Kristaus, kada Jis sakė apaštalui Petriui: "Tu esi Petras Uola; ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės" (Mt 16,18).

Tokiu būdu pats Jėzus Kristus įkūrė Bažnyčią. Pats Dievas gyvena tarp paprastų žmonių, kurie yra Jo Bažnyčios nariai, ir Jis gyvena

juose. Tiesa yra viena visiems – vienas Jėzus Kristus, kaip įsikūnijęs Dievas, miręs ant kryžiaus ir prisikėlęs žmogaus išgelbėti.

Dabar mes priėmėme Kristų kaip savo išgelbėtoją, sudėjome į Jį visas savo viltis ir pasitikėjimą ir tapome didžiulės pasaulinės visuotinės Bažnyčios nariais, tikinčiųjų šeimos nariais.

Dabartiniu laiku šiame pasaulyje Bažnyčios įtaka yra susilpnėjusi ir toliau silpnėja. Pasauliui labiausiai šiandien stinga pasitikėjimo, vilties. Labai svarbu žmonių artumo jausmas. Žmonės labai nutolę vieni nuo kitų, labai atšalę, rūpinasi tik savimi, kitus visiškai užmiršdami. Yra didžiulis nusivylimas tarp žmonių: valdžia, vienybė, sąžinė. Tai reiškia, kad pasaulis teisia Kristų, jo mistinį Kūną. Jauni katalikai vis labiau toleruoja: skyrybas, abortus, nesantuokinius ryšius, eutanaziją. Mes beveik visur jaučiame postkomunistinės visuomenės bruožą. Žmonėms tampa svarbiau materialus pasaulis.

Truputis raugo įmaišytas į tešlą didelius kalnus gali nuversti. Mes galime ir turime veikti iš vidaus, su draugais, bendradarbiais... Reikia duoti progą žmogui susimąstyti, paaiškinti, išdėstyti, be pykčio ir prievartos, kad pasitikėjimas visuomenėje gali būti atstatytas tik per Bažnyčią. Šv. Tėvas sako: "Mes turime gailėtis

nuoširdžiai tų, kurie supurvina Bažnyčios garbę". Bažnyčia negali griežtai valdyti, smerkti.

Parapija tai jau bendruomenė. Jeigu žmogus ateina į bažnyčią, pabūna joje vieną valandą, ir jam daugiau nieko nereikia, tai yra blogai. Reikalinga, kad parapija būtų kaip viena šeima. Jeigu pakrikštijamas naujas žmogus parapijoje, vadinasi, dar vienas žmogus įsijungia į parapiją. Pagrindiniai bendruomenės darbai Bažnyčioje: studijuoti Šv. Raštą, kalbėti gyvąjį Rožančių, ruošti šeimas santuokai, gyvenimui, krikštui paruošti tėvus...

Kai kurie žmonės, ilgai nelankę bažnyčios, jaučiasi sukaustyti, ten lankydami. Kai kuriose parapijose yra tokie žmonės, kurie šiuos žmones užkalbina, sušildo savo šypsena, stengiasi padėti apsiprasti bažnyčioje.

Tikras krikščionis eina į bažnyčią ne tiktai dėl to, kad jis iš ten kažką išsineša, bet kad jis pats gali į ją ką nors įnešti. Jis eina, kad sujungtų savo maldas su kitų maldomis; jis eina, kad jo balsas susijungtų su kitų balsais, giedančiais Dievui garbę; jis eina, kad prijungtų savo maldos jėgą, meldžiant Dievo palaimos, ir savo balsą, liudijant apie galimybę išsigelbėti per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų. O svarbiausia, turime ištikimai eiti į šventąsias Mišias ne tik todėl, kad esame įpareigoti sunkia nuodėme dalyvauti jose sekmadieniais, bet norėdami parodyti Jėzui, kaip esame dėkingi, kad už mus mirė.

Mes žinome tą troškimą, kuris Kristų nuvedė ant kryžiaus. Šis karštas troškimas išlieka ir šiandien: laimėti jiems išgelbėjimą (plg. Jn 12,32).

Šis Kristaus troškimas – evangelizuotas pasaulis – tai tokia brangi dovana, kad visa Bažnyčia ir visa krikščionių šeima turi gerokai padirbėti! Bažnyčiai 2000-ieji turi būti ypatinga šeimos šventė. Kiekvienas mūsų šeimos narys turi stengtis kuo geriau padalyti jam skirtą darbą, kad galėtų savo mylimiausiam Broliui įteikti tą dovana, kurios Jo širdis labiausiai geidžia.

AR JIE STATYS XXI AMŽIAUS RŪMUS?

Ona Balkevičienė

Turbūt visais laikais jaunimas stengėsi atsiplėšti, eiti prieky, mesti iššūkį tėvams ir visuomenei, laužyti priimtas normas, bandyti gyventi kitaip. Matyt, taip ir turi būti: turi kažkas sujudinti benusistovintį, maurų priaugantį vandenį, paspartinti gyvenimo tempą. Ir šiandien sutinkam daug gražių, dvasingų jaunų žmonių, žinančių, ko siekia, ko nori, pasiryžusių naujoms permainoms, geriems darbams. Manau, nuo jų priklausys Lietuvos ir pasaulio ateitis.

Bet rašysiu apie tuos, kurie šiandieną mūsų skausmas ir nerimas. Jie – kaip šaukštas deguto, galinčio sugadinti visą medaus statinę. Jie – kaip vėjai be krypties, kaip paukščiai be giesmės, kaip traukiniai be bėgių. Tai – linksmybių vaikai, liudijantys savo buvimą drastiškai ir triukšmingai, drąsiai žengiantys žalia malonumų gatve. Ne žengiantys, o lekiantys ten, kur per kraštus liejasi linksmybės. Iš tiesų tai – neėjimas, o sukimasis tam pačiam malonumų rate: kad tik daugiau, kad tik greičiau, čia ir dabar. Skubama, pašėlusiai skubama gyventi, imti ir imti. Skubama mylėt ir mylėtis, išnaudot visus resursus, nesusimąstant, kas bus rytoj. Nesvarbu, kad po jų lėks ištrypta žolė ir mėtysis šukės. Jiems gėda ir nesinori dainuot liaudies dainų, įžengti į etnografijos muziejų, su tėvais švęsti gimtadienį. Visa, kas skaidriausia gražiausia, tobuliausia, tarsi ne jiems, o kažkur labai toli nuo jų. Ir dieviškoji Mocarto muzika, ir fantastiniai Čiurlionio paveikslų pasauliai, ir tylos kalbėjimas. Jie tokie. Ir kažin ar bus kitokie?

Belieka viltis, kad išsisiaus kaip vėtros, pasiims, kas priklauso jaunystei, ir nurims. O jeigu ne? Pasekmės dažniausiai būna liūdnos: išsisemiama, išsenkama arba atsidaužiama galva į nepermušamą sieną. Rodos, jau dabar jų laukia lėta egzistencija kalėjimuose, narkologiniuose dispanceriuose, landynėse, trasose, sočioj buity ar nesibaigiančioj linksmybėj.

Kartais stebiesi, iš kur tokia agresija ir pyktis, atsainumas tam, kas reikalauja pastangų, ir tas nepasotinamas noras viską patirti, išsemti iki dugno. Penkiolikmečiai, šešiolikmečiai, septyniolikmečiai, o jau “seniai”. Jau paragavę visko: tabako, dūmų, alkoholio, narkotikų, sekso. Ne tik paragavę, bet ir persisotinę. Belieka klausti – kur toliau?

Kaip ten bebus, taip, o dabar yra taip, kaip yra. Jie šalia mūsų ir mūsų. Viena aišku – neatsirado iš niekur. Jeigu kiekvienas būtų augęs atskiroj saloj, tai ir būtų buvęs kitoks. Belieka atsidusti: vaikas – visuomenės veidrodis, atvirausias, ryškiausias atspindintis jos ydas. Visuomenė, jame pamačiusi save, pasibaisi, bando išsiginti, nenori prisipažinti pati serganti.

Ir negali būti sveika visuomenė, jeigu ji vartotojiška, garbinanti aukso veršį, jam statanti altorių. Daugumai pinigai – kryptis ir kelias. Apie juos tiek daug visur (šeimoj, gatvėj, darbovietėj) kalbama, dėl jų paliekama Tėvynė, parduodamas merginos kūnas, be pėdsakų dingsta žmogus. Taip išeitų – visa perkama, parduodama. Nieko nebėra švento. Ir reikia būti visiškai kurčiam, kad šito negirdėtum, nematy-

tum. Labai mažai beliko vietos galeistingumui, pasiaukojimui, supratimui, atlaidumui, Dievo meilei. Tai tiesiog nebėra kasdieninės vertybės.

Jeigu tai nėra vertybės suaugusiam, tai kaip bus nesubrendusiam? Gal gali apie jas išgirst kitur? Radijas, spauda, televizija jaunimą pirmiausia patraukia tuo, kas pigiausia, pamaitina tuo, kas brutaliausia. Ant meškerės kabina viliojančius masalus, suvyniotus į blizgantį, traškantį, neretai importinį popierių. Tad kaip atsilaikyti, nesusižavėti?

Pikantišku maistu maitina visos „panelės“, „onutės“, „joneliai“ (laikraščiai, žurnalai). Kartais, pažiūrėjus televizijos laidą „Dar ne vakaras“, verkti, o ne juoktis nori. Gal ir reikalingi jaunimui tokie pasismaginimai, bet ar būtina rodyt visai Lietuvai? Nemąstančiam jaunuoliui, kuris tokias laidas, prilipęs prie televizoriaus, žiūri, nuolat besikartojantys visi tie pasivaipymai, pasikraipymai, lėkšti pajuokavimai tampa tarsi kokių elgesio etalonu. Apie gražius, taurius dalykus nesitikėk išgirsti ir per radijo stotis jaunimui. Suprantama, jaunimas ir yra jaunimas. Reikia jam ir lengvo žaismo, ir sveiko humoro, bet ar ne per daug tų kvailiojimų, apnuogintų intymių dalykų, tuščio plėpėjimo, piktnaudžiavimo tuo, kas pigiausia. Kvailai optimistinis vedėjų tonas, tie patys klausimėliai (kuo vardu? ką veiki? ar turi merginą?..) bent kiek protaujantį varo iš proto, rodo vedėjų nemokšišumą, žemą išsilavinimo lygį, neprofesionalumą.

Gal baikim spekuliuę pasirinkimo teise. Rinktis gali tik brandus, kultūringas žmogus. Dauguma net suaugusių stengiasi gyventi taip, kaip visi gyvena, vartoti tai, ką visi vartoja. Ir ne visi suaugę išjungia televizorių, išvydę sekso scenele. Bet dažnai jiems darosi nesmagu žiūrėti, kai tai parodoma atgrasiai, mėgaujantis, be meninio skonio ir saiko. Tikras menininkas moka įprasminti tokį vaizdą. Jis vos atitraukia užuolaidą, o šarlatanai atlapoja iki galo. Tikslas vienas – audrinti ir vilioti žiūrovą.

Masinė kultūra ir yra masinė. Tai reiškia – masėms, o ne individualybėms. Masių žmonės

panašiai rengiasi, panašiai mąsto, panašius turi interesus. Ir nemoka rinktis. Jeigu rinktųsi, tai „muilo operos“ neturėtų paklausos ir nebūtų nė importuojamos. O dabar tikras serialų, detektyvų, sekso filmų antplūdis. Todėl negali neorentuoti, neformuoti jauno žiūrovo pagal savo kurpalį. Vaikino idealas irgi iš filmų – brutalumo, fizinės jėgos įkūnytojas. Jis šaudo, žudo, pačiais nežmoniškiausiais būdais siekia savo gerovės ir malonumų. Tai, kas neigiama, pasidaro teigiama, patrauklu, priimtina.

Ir apskritai šioj epochoj formuojamas kaip idealas sėkmės, viešumos žmogaus įvaizdis. Vazinėti modernia mašina, gražiai rengtis ir atrodyti, patirti daug meilės nuotykių, būti linksmam, pasitikinčiam – štai kas pasidaro siektina. Tiek daug mergaičių save įsivaizduoja ant podiumo, kur ryškios šviesos, aplodismentai, šurmuly. Joms patiktų viešai demonstruoti save, savo apnuogintą kūną, tarsi tai būtų pats optimaliausias, vienintelis būdas išreikšti save ir nebūtų kitų. O koks magiškas, saldus tas žodis „seksualumas“. Juo mėgaujamasi, nuolatos kartojama. Rodos, jau nieko (nuo galvos iki kojų) nebegali būti neseksualaus. O tai dažnai suprantama gana vienaprasmiškai.

Taip nenorom įkalama mintis: gyvenimas – malonumų jūra. O ką daryt, kai ne visi joje tegali maudytis ir ne visiems sekasi? Kas belieka? Plėšti, šokiruoti savo elgesiu, važiuoti užsienin? O užsienis tebėra svajonių žemė ir visagalis diktatorius. Kiek daug kas ton pusėn gręžiasi (kokie ten filmai, lošimo namai, patogumai!..). Jeigu iš ten, jeigu ten taip – tai būtinai gerai. Kas ta tėvynė, jeigu visko trūksta, jeigu viskas negerai. Užsienis jaunimo vaizduotėje – gėrybių šalis, todėl ten taip veržiamasi, tarytumei iš svetimo dangaus pinigais lytų. O juk visur žmonės dirba, grumiasi dėl ateities. Kitur materialių vertybių turėjimas kartais daug svarbesnis nei dvasinių. Ir jauni žmonės ten nevienodi. Teko savom akim matyt, kaip jie Vokietijoje ištisas dienas pliaupia alų, kaip per nacionalinę šventę šėlo ir daužė butelius. Nu-

Mano svajonių vyras

Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis

Greta Bagdonaitė

Svajonės padeda mums gyventi šioje realybėje. Svajonėse matom savo ateitį, svajonės – stimulas ko nors siekti, tobulėti, eiti pirmyn. Svajonėse susikuriam ir savo gyvenimo draugų portretus, tikėdamiesi kada nors susitikti savo žmogų. O realybėje kiekvienam yra duota galimybė rinktis. Iš daugybės sutiktų žmonių pasirinkti tą, kuriam padovanosi savo gyvenimą. Pasak vengro Džerdžio Mikešo, renkamės būsimą šeimos partnerį tuo momentu, kai tai absoliučiai neįmanoma. Mes išipareigojame išsirinkti jį, kada esame įsimylėję, kitaip tariant, kai kvailumą laikome išmintimi, afekto būsenoje matome neegzistuojančius kerus, egoizmą vertiname kaip smagų pokštą savo “išrinktąjį” gal net sudvasiname, pakeldamos jį į aukštybes ir prisiūdamos sparniukus. Juk niekada nepasiūstume kurčio žmogaus nupirkti plokštelę, aklo – paveikslą, o neraštingo – knygos? O iš mūsų reikalaujama išsirinkti asmenybę, kurios klausysimės dažniau nei mėgstamos plokštelės, kurią matysime dažniau nei paveikslą ir kurios

pastabos bus žinomos labiau nei pačios vertingiausios knygos puslapiai – ir visa tai kurtumo, aklumo ir neraštingumo būsenoje! Žinoma, mes gal ir pastebėsime, kad pasirinkimas buvo visai sėkmingas, gal tik vietoj pastoralės nusipirkome energingą maršą, vietoje naturmorto – batalinę sceną, vietoj O. Vaildo *Idealaus vyro* – L. Tolstojaus *Karą ir taiką*. O jei ne, po kelerių metų paaiškės, kad bilijardas ir televizorius, be kurio jis negali gyventi, nėra vieninteliai dalykai, dominantys, mus, moteris; tada idilė virsta realybe...

Kol dar galutinai nepaskendome vaizduotės bangose, galime sau prisipažinti, kad savo svajose dažnai galvojame apie idealų vyrą, mintyse kuriame jo atvaizdą, kiekviena savaip suprantanti vyro išorinį ir vidinį grožį. Svajonių vyras – ne abstrakti sąvoka, egzistuojanti nepriklausomai nuo mūsų. Mes, merginos, moterys, susikuriame idealą, o paskui kaip drabužių deriname prie vieno ar kito sutikto vyro. Pvz.: kai buvau 16, sudariau savo svajonių vaikiną portretą. Jo

stebino ir austrų moksleiviai, atvažiavę Lietuvon tik pasilinksinti. Jiems Lietuva buvo tiesiog neįdomi, nors buvo rodoma, kas geriausia, gražiausia: miestai, gamta, muziejai. Vilnių jie vaikštinėjo po parduotuves, tarsi Austrijoje būtų mažai prekių. Ir tik vienas berniukas lakstė nuo vieno paminklo prie kito, viskuo domėjosi, fotografavo. Žodžiu – kaip danguj, taip ir ant žemės. Ir kitose šalyse gyvena žmonės su žmogiškomis silpnybėmis ir privalumais, su labai plačiais ir siaurais interesais. Drįsčiau teigti, jog Lietuvoj jaunimas dar nėra taip toli nuvažiavęs linksmybių traukiniu, jog čia daugiau idealistiškai nusiteikusių merginų ir vaikinų.

O mąstyti apie jaunimą reikia visam pasauliui, nes jie statys dvidešimt pirmo amžiaus rūmus. Nuo jo priklausys, ar nyslūgs nusikaltimų banga, ar kariaus tautos, ar nebesprogs atominė bomba, kam tarnaus technika. Netgi pasaulio prisikėlimas arba pražūtis.

išorė: vidinio ūgio, sportinio sudėjimo, ruda-akis, plaukai šukuojami į viršų, banguoti, gražaus veido, gražių baltų dantų šypsena, žavios lūpos, tvarkinga apranga, lengva eiseną nerūkantis, negeriantis, nevartojantis narkotikų, sportuojantis, Jo charakterio savybės: turintis humoro jausmą, romantikas, išdidus, bet nepasipūtęs, paslaptingas, linksmas, jautrus, suprantantis, ištikimas, mylintis, draugiškas, ne mergišius, ne garbėtroška, ne savimyla.

Ar pasikeitė mano požiūris dabar, po penkerių metų? Ne, bet svajose išaugo reikalavimai. Dabar mano vaizduotės "aš" pasakytų, kad vyras turėtų būti protingas, kūrybingas, sąmojingas, sugebantis džiaugtis ir mėgautis abipusiu intymumu. Turėtų mėgti muziką, gamtą, ramų, tylių džiaugsmų kupiną gyvenimą, nerūkyti, negerti, nevartoti narkotikų. Privalėtų norėti mokytis ir tobulėti. Geras, mokantis išklausyti, atjausti ir suprasti, atleisti klaidas, rūpestingas; gražus, aukštas, lieknas, dailių rankų, jautrus, švelnus, mylintis. Be galo jautrus ir seksualus. Emociškai stabilus, doras, patikimas, racionalus žmogus. Dvasingas, bet ne formaliai religingas, dar tėti? Gal pakaks...

Tokius milžiniškus reikalavimus kelti vyrai, kurį tikiesi sutikti, – neįmanoma! Meilė, kaip sakoma, – akla. Sutinki tą, kuris tinka keistu ir nepaaiškinamam būdu, draugams gal jis atrodo ir visai netinkama pora, bet tai ir yra svajonių vyras! Savo meilės reikia ieškoti į viską žvelgiant realiai. Išmesti iš galvos idealaus vyro portretą, išaugti iš svajų ir idėjų amžiaus, ieškoti kažko daugiau negu gražus veidas ar figūra. Beje apie vyrų grožį...

Gražūs žmonės daro mums didelę įtaką. Koks gi vyras laikomas gražiu? Grožio idealas visais laikais skyrėsi. Štai Kretos saloje archeologai rado akmeninę kiaušinio formos galvą, kurios nosis – pergalingai atkišta į priekį. Senovės Graikijoje buvo manoma, kad žmogus yra mikrokosmosas, ir grožio idealas turi būti tobulas. Vyriško grožio idealas beveik nekito: platus pečiai, siauri klubai, aukštas ūgis, ryžtingas ir valingas veidas.

Tačiau dabar, šio amžiaus pabaigoje, atsirado naujas vyro grožio idealas. Tai nebūtinai aukštas vyras, bet smulkaus kūno sudėjimo, jautrus, originalus. Plačiapečių vyrą išstūmė ilgaplaukis vaikinai. Pasak psichologų, auga vyrų saviraiškos poreikis, nes vyrų ir moterų padėtis visuomenėje tapo vienoda. Kartą siekia atsirišti nuo savo tėvų – tvirto sudėjimo ponų. Sūnūs – pesimistiškai nusiteikę, jie nenori daryti karjeros, bet ir nenori būti šeimos vyrais. Naujuoju tipu žavisi paauglės ir dvidešimtmetės, prisiminkim, kokią audrą sukėlė *Titanikas*, tiksliau jo "dievukas" – L. DiKaprjo ar B. Pitas. Jų romantiškumas atspindi jų išorėje. Iš vyrų nereikalaujama tobulo grožio. Dailus veidas, kūnas su ryškiais raumenimis – puiku, bet visas vyrų žavesys sukauptas jų žvilgsnyje, vidiniame dvasios spindėjime, jų manierose. Sakykim, jis idealiai gražus, nes visų pirma dėmesį patraukia žmogaus išvaizda (tik pamačius žmogų, dar nespėjus su juo geriau pabendrauti), bet idealiai gražiam dar keliamas ir seksualumo klausimas.

Tik ką vadiname seksualiu vyru? Tą, kuris atsiduoda aistrai, atsiželdamas ir į moters poreikius, ant kaktos jam užkrinta nepaklusni plaukų sruoga, dvelkia švairiu, grynai vyrišku prakaitu, apžėlęs dviejų dienų barzda, jo pilvas – plokščias, ar seksualus vyras, jei pasitiki saviimi, turi humoro jausmą – turtingas, myli vaikus, yra gerų manierų, šypsosi ne tik lūpomis, bet ir širdimi, gana dažnai prajuokina, rūpinasi partnere, kuria bendrus planus?..

Turbūt visa tai kartu. Požiūris priklauso nuo kiekvienos moters individualiai. Svarbu tai, kokį vyrą šalia savęs nori matyti moteris, kokią vietą jos gyvenime užima meilė. Meilė – šis daugiareikšmis išgyvenimas, kupinas džiaugsmo, draugystėje nušvintančios laimės spindulių, net ekstazės patyrimo, taip pat niekada nerimsantančio ilgesio, laukimo, liūdesio, dažnai gilaus nusivylimo ir vidinio skausmo, meilė sieja asmenį su nesibaigiančios laimės siekimu, su atsakymu į esminius gyvenimo norus. Dar daugiau – meilė dažnai įsiveržia į pačią žmogaus

egzistenciją, nes meilės šaltiniams išsekus, kyla hamletiškas klausimas: „Būti ar nebūti?“ Ar prasminga gyventi, neturint meilės šaltinio, gyvenimo palydovo, vadinasi, nėra ateities? Ką reiškia dangiškoji meilė, jei nėra asmeniškai patiriama? Pasak E. Frommo, suaugusio žmogaus meilė yra menas, kurio reikia išmokti, kad ji taptų vieninteliu racionaliu atsakymu į žmogaus egzistencinį būvį. Priartėjama prie abipusio intymumo ir gilaus pasitenkinimo, nes „meilė yra jėga, kuri gimdo meilę“. Ji gimdo siekį idealams ir darbams, norą aukotis dėl mylimųjų laimės. Meilė – egzistencinis vertybės išgyvenimas – konkretus visuotinio grožio ir gėrio pajautimas. Ji atveria duris į transcendentiją, kuri ypač juntama Dievo, tėvynės ir idealų meilėje. Taigi svajonių vyras turi būti ir mylintis, jautrus, doras, kad ir jį būtų galima mylėti, nes „gyvenime yra tik viena laimė – mylėti ir būti mylimam“ (G. Sand).

Mylėti Dievą, mylėti žmogų, mylėti gyvį, mylėti gėlę – mylėti visą planetą! Yra toks pasakojimas. Kai Dievas sukūrė Meilę, angelai greitai suprato jos neįkainojamą vertę ir susirūpino, kaip ją išsaugoti. Vienas jų siūlėsi: „Viešpatie, aš paslėpsiu meilę vandenynė, pačiame giliausiame jo dugne, ir ten ji bus saugi“. Angelų vyresnysis prabilo: „Aš ją nugabensiu už Visatos ribų ir ten paslėpsiu – niekas neatras“. Viešpaties veidas nepasikeitė: Jis kažko laukė. Tada prabilo Mykolas Arkangelas: „Viešpatie, padalyk ją ir įdėk į kiekvieno žmogaus širdį, iš ten jos niekas neišplėš, žmonės tave mylės ir garbins, nes tai bus jų laimės šaltinis“. Viešpaties veidas nušvito, ir Jis tarė: „Tebūnie taip, kai tu, Mykolai, sakai“. Taigi meilė buvo įdiegta į kiekvieno žmogaus širdį, nors daug kas jos nepatiria ir nejaučia, o gal tiesiog pamiršo ją? Žmogaus uždavinys – atrasti ją savyje ir tobulinti. Tuomet ji sukels norą duoti kitiems tai, ką turime, ir atrasti, kas kituose yra gera, mums įdomu ir reikalinga. Meilė padės kitus priimti tokius, kokie jie yra, o ne tokius, kokius mes norime matyti.

Todėl svajonių vyras turi norėti nuolat

mokyti ir tobulėti, tobulinti ne tik save, bet ir savo santykius su kitais, norintis kopti ne tik karjeros laiptais, bet ir dvasinio tobulėjimo keliu, kuris, deja, daug kam atrodo per sunkus, todėl santykiai apribojami tik erotiniu potraukiu. Dievo įkvėptoji meilė reiškia intymų santykių ir rūpestį kito asmens laime taip pat kaip ir savąja, o kartais ir daugiau nei savąja. Meilė reiškia norą sukurti intymų ryšį su vyru ir nesisukti iki amžinybės slenksčio (J. Pikūnas).

Erotinei aistrai reikia ne tik sugebėjimo atiduoti save, atsiduoti betarpiškai patyrimo galiai. Jai būtina, kad individas pavestų įvykių savasties dalimi, kad kurtų save, pasitelkęs naują sąmonės plotmę, kylančią iš jo patyrimo, o tam reikia valios.

Žmogaus antrasis uždavinys – suvienyti meilę ir valią per rūpestį. Kai rūpinamės kuo nors, turime priimti tam tikrus reikalavimus. Rūpestis yra būseną, kurioje kažkas yra svarbu. Rūpestis yra būtinas erosui, be jo erosas negali gyvuoti. Įsimylėjęs žmogus kiekvieną kartą pradeda nuo pradžių, o ta pradžia yra santykis tarp žmonių, kurį mes vadiname rūpesčiu. Kai nerūpi, mes prarandam savo būtį. Rūpestis yra kelias atgal į būtį. Štai kodėl mano svajonių vyras turi būti dar ir rūpestingas, jautrus, kantrus ir mylintis...

Svajonių vyrams mes, merginos, moterys, priskiriame tik teigiamiausius būdo bruožus, kai ką pamiršdamos. O pamirštam mes tai, kad kiekviename mūsų tūno žvėris, demonas, kuriam pakluso Sokratas ir išgėrė nuodų taurę, demonas, kurį prisijaukinti siūlė F. Nyčė, nesuteikiant jam per daug laisvės, bet ir neignoruojant jo; Z. Froidas, siūlė pažadinti savyje tūnančią sąmonės jėgą (demoniškąją pradą), leisti jai užvaldyti mūsų sąmonę ir kūną. Mažą to, svajonių vyras – tai tarsi „dievukas“, tobulybė, idealas, kuris žūva, pamačius „dievuko“ demonus.

Pasak psichologų, vyrams viešpatauja erosas, jų meilė dažnai sulieja su erotiniu potraukiu. Erosas yra demonas. Jis ne tik kuria, kaip jau buvo kalbėta anksčiau, bet ir griauja. De-

moniškumas – poreikis augti, stiprėti, įsitvirtinti ir įamžinti save. Demoniškumas yra beasmenė jėga, nes padaro mus gamtos įrankiais, verčia įsitvirtinti. Jei bandoma atsikratyti demoniškumo, jis įgauna iškreiptas formas. Būtent demoniškumas padeda atsiverti eroso galiai, suteikia jėgų palaikyti santykius su kitu žmogumi, skatina teigti save, įsitvirtinti. Demoniškumas (neperžengdamas savo ribų) skatina tobulinti gyvenimą, kurti, verčia žavėtis, nes žinai, kad esi svarbus, vertinamas. Kad sugebėtum jautriai mylėti ir išreikšti tai, reikia susidurti akis į akį su demoniška prigimtimi mumyse. Todėl ar negalėtų vyras ir moteris prie altoriaus vienas kitam duoti tokią priesaiką: “Aš tave imu. Aš tave imu tokį (-ią), koks (-ia) esi. Aš imu tave su ydomis su tavo demonais, su tavo reikalavimais, su tavo gyvenimo įstatymais. Tu esi tas (ta), kas esi. Aš tave myliu tokį (-ią), koks (-ia) esi”.

Taigi iš to išplaukia, kad mano svajonių vyras – nėra tobulybė, idealas, jis viso labo tėra tik žmogus. Tai pripažinus, galima siekti gerų tarpusavio santykių, kartu dvasiškai tobulėti, mokytis bendrauti, nebandant pakeisti, nekontroliuojant, nekritikuojant vienas kito.

Todėl išaugus iš svajonių ir vilčių amžiaus, subrendus, atsiranda požiūris į vyrą kaip į gyvenimo draugą. Taigi vyras – ne vien meilutis, šeimos galva, vaikų, tėvas, “bankas”, bet ir draugas, nes vyras ir žmona yra draugai – geriausi draugai! Svarbu tampa ne išorinis patrauklumas, kuris su metais nublinksta, kuris buvo akcentuotas pažinties pradžioje, – svarbus dvasinis ryšys: bendravimo aktyvumas, nuoširdumas, domėjimasis vienas kitu. Skirtingi norai ir poreikiai, buitis, vaikai kelia vis naujus uždavinius, kuria problemas abiem “draugams”. O tie du “draugai” tą patį gali skirtingai suvokti, įvertinti, nes abu yra tokie skirtingi! Butas (mažas kambarėlis) neleidžia mums paslėpti savų įpročių, kurie, diena iš dienos kartodamiesi, pasidaro erzinantys, nepakenčiami. Svarbiausia, kad jie nebuvo numatyti mūsų kurtame ideale, ir todėl idealas griūva. Nesąmoningai ir

sąmoningai prasideda ilgas procesas, reikalaujantis didelių valios pastangų, rūpesčio – psichologinio susiderinamumo procesas. Pasiųmatymų metų išaukštintas, suidealizuotas mylimasis įgavo žemiškų bruožų, savybių, įpročių. Tai pasitarnauja jo nenaudai. Sakoma, kad vyras pasikeitė. Pasikeitė tik idealusis jo paveikslas, kurio kūrėjos buvome mes pačios.

Keitimosi periodas bene pats reikšmingiausias visoje dviejų žmonių meilės istorijoje. Nuo to, kaip būsime pasiruošę matyti ir priimti artimo žmogaus “keitimąsi”, kaip reaguosime, kaip priimsime, kaip įvertinsime atsiradusį naujumą, priklausys esama ir būsima šeimos darna. “Keitimosi” periode mūsų susikurtas “idealas” blanksta, nyksta. Kai kam su mylimojo idealo vaizdo išblėsimu baigiasi ir meilė. Klausimas, ar ji buvo? Meilė bus tikra ir stiprės tarp tokių žmonių, kurie vienas kitam neleis suklupti, atsilikti, sustoti kelio nelygumuose, kurie diena iš dienos nuolat sieks užkariauti vienas kitą ne apsimetinėjimu ar melu, o nuoširdumu, tiesa, šiluma. Taip du žmonės, atradę vienas kitą šioje gyvenimo realybėje, būdami netobuli, galės kartu puoselėti jų ryšį ir po daugelio bendro gyvenimo metų pasakyti vienas kitam: “tu esi mano svajonių vyras”, “tu esi mano svajonių žmona”.

Literatūros sąrašas

1. Asmeniniai užrašai.
2. Bach R., *Tiltas per amžinybę*, Vilnius, Alma Littera, 1998.
3. Barkauskaitė M., *Bendravimas ir draugystė*. Vilnius, 1993.
4. Černevičiūtė I., *Egzistencinė meilės samprata*, Šiaurės Atėnai, 1997, Nr. 27 (371) p. 9.
5. Frommas E., *Menas mylėti*. Vilnius: VLC 1992.
6. Mikešas D., *Saugokitės meilės* (Moteris, 1993 Nr.9. p. 46).
7. Pikūnas J., *Meilės psichologija*. Kaunas 1998.
8. Rolandas R. *Užburtoji siela*, T. 1-2. Vilnius, Pradai, 1994

AR KULTŪRINGAS ŽMOGUS IR INTELIGENTAS YRA SINONIMAI?

Gediminas Vaičiūnas

Dažnai vartodami žodžius *inteligentas* ir *kultūringas žmogus*, net nesistengiame įžvelgti skirtumo tarp jų prasmų. Tarpautinių žodžių žodynas sąvoką *inteligentas* aiškina taip: išsilavinęs, kultūringas žmogus. Ko gero, šis apibūdinimas yra logiškas. Atrodo, čia lyg ir viskas akivaizdu. Akivaizdu tol, kol eidami gatve nepamatomė, jog solidūs bankininkai ar teisininkai stato automobilius po ženklu, draudžiančiu tą daryti, kostiumuoti vyrukai kalba totoriškais jaustukais, rūko ten, kur negalima. Na, o dar sprogdinimai, reketas, narkotikų prekyba ir daug kitko. Daugelį šių darbelių daro, o jiems vadovauja tai tikrai save intelligentais laikantys žmonės. Čia ir kyla noras pasvarstyti, ar tikrai žodžiai *inteligentas* ir *kultūringas žmogus* yra sinonimai. Mat *inteligentas* – tai yra padėties visuomenėje apibrėžimas, o *kultūringas žmogus* – tai asmeninė savybė. Norint apibrėžti pastarųjų sąvokų santykį, pirmiausia aptarkime inteligentijos, kaip luomo, bei kultūringo žmogaus požymius, tikslus, veiklą ir jos rezultatus.

Nuo pat civilizacijos pradžios labai opi yra visuomenės sluoksnių, luomų ir grupių problema. Visuomenė yra negailestingai ir, ko gero, neišvengiamai susiskirsčiusi. Sakydami, kad Dievas sukūrė Ievą iš Adomo šonkaulio, savaime tampame seksistais, nes teigiame, jog vyras ir moteris nėra lygūs. Akivaizdu, kad vyras ir moteris tikrai nėra visiškai tokie patys individai. Taip per visą pasaulio istoriją tęsiasi susiskirstymai. Nėra lygūs ir visuomenės sluoksniai. Skiriasi žmonių temperamentas, charakteriai. Tai gimdo interesų, poreikių bei veiklos skirtumus. Mokslininkai įrodė, jog net biologiškai kiekvienas žmogus, priklausomai nuo jo or-

ganizmo prigimties, išsivystymo ir veiklos ypatumų, turi užprogramuotus poreikius, polinkius, interesus bei veiklos stilių. O dar išgyvenimai, aplinkos poveikis. Pagal tai asmenys ir jungiasi į grupes. Ko gero, daugiausia apie savo, kaip grupės, vietą visuomenėje mąsto inteligentija. Pirmas, tikriausiai opiausias klausimas, kas yra inteligentija, aukštuomenė. Panagrinėkim keletą pagrindinių požymių. Kiekvienas visuomenės sluoksnis, kaip ir žmogus, turi poreikį būti dėmesio objektu. Tą padaryti galima dviem būdais. Pirmasis būdas – būti reikšmingu, antrasis – būti ypatingu. Daugelis asmenų ir visuomenės sluoksnių renkasi antrąjį būdą. Aukštuomenė užsitarnauja dėmesį savo atsakomybės jausmu, rūpesčiu, t.y. darydama teigiamą įtaką visuomenei. Todėl *inteligentas* nekelia sau tikslo išoriškai išsiskirti iš visuomenės. Tokį tikslą dažniau sau kelia gatvės publika. Taip pat tokį tikslą, savo nuoboduliui numalšinti, kelia atsitiktinai praturtėję ir negalintys savo turtą įprasminti žmonės. Jei pažvelgtume į tikrą menininką, pedagogą, mediką ar valstybės tarnautoją, pamatytume paprastą, tik išsilavinusį, kultūringą ir mandagų žmogų. Tokie žmonės nesuka sau galvos, kaip čia nustebinti kaimyną, kuo ypatingai apsirengti, kokį auskarą į kairę ausį įsiverti. Yra etiketo reikalavimai, jų laikomasi, ir to pakanka. Jei aukštuomenės vakarėlyje sutiksim žmogų, apsirengusį ne pagal etiketo reikalavimus, o kaip nors ypatingai, pabandykim jį užkalbinti. Dažniausiai jo žodyne vartojamas žodis bus „aš“. Mokslininkas, menininkas ar pedagogas tikrai nesijaučia visatos centru, nes gerai suvokia visuomenės sandarą, gyvenimo vyksmą, žmogaus trapumą ir savo vietą po saule. Kitas bendravimo ypatumas, iš-

skiriantis aukštuomenę, yra grožio ir gėrio įžvelgimas. Žinoma, kad žmonėms patinka, kai juos giria. Komplimentų save vertinantys žmonės negaili, laiko jų sakymą mandagumo požymiu. Aukštuomenės narys privalo sakyti tik tiesą. Didis žmogus stengiasi ne pataikauti ir girti viską, kad tik įtikti, o įžvelgti gerąsias savybes. Tuo būdu lavina savo gėrio ir grožio supratimą bei padaro paslaugą giriamajam – nurodo, ką jame reikia plėtoti, ugdyti. Beatodairiškas gyrimas to neduoda. Gerai žmogų atskleidžia konfliktinės situacijos ir problemų sprendimas. Dažnai, kilus ginčui, besiginčijantys naudojami proga pasirodyti protingais. Inteligentas tokio poreikio nejaučia. Atsitikus bėdai, žmonės naudojami proga savo vertei pakelti. Savo vertę kelia, žemindami kitą žmogų, kaltindami jį dėl bėdos. Pasąmonėje lygina jį su savimi ir mąsto, koks jis menkas, o aš didis, nes jis padarė blogai, o aš ne. Aukštuomenės požymis – konstruktyvumas. Toks žmogus ieško priežasties ir išeities. Nelaiko savęs turinčiu teisę spręsti, ar suklydęs yra didis ar mažas, protingas ar kvailas. Ir nelygina jo su savimi. Priešingai – stengiasi suprasti ir užjausti. Visi išvardinti privalumai būtų nieko neverti, jei jų niekas neįgyvendintų visuomenėje. Taigi apsiibrėžę aukštuomenės pagrindinius požymius, pakalbėkime apie jos misiją. Dažnai kalbama, kad išsilavinę žmonės gyvena blogiau nei verti, o gerai gyvena ne tie, kurie turėtų. Pasaulį valdo pinigai, per juos į paviršių išsiveržia ir ima dominuoti blogis. Kaip tik aukštuomenė ir turėtų pataisyti šią padėtį. Didžioji dalis visuomenės yra dori žmonės, jie nepritaria neteisybei, blogiui, nori gyventi teisingai, sąžiningai. Tik nežino, kaip tai padaryti. O inteligentija dažnai elgiasi nedrąsiai. Turėdama daugybę privalumų prieš kitus visuomenės sluoksnius, inteligentija turi ir didelį uždavinį – formuoti pagrindinius tikslus, numatyti būdus jiems pasiekti, dalinti darbus, objektyviai vertinti tai, kas padaryta. Lietuvoje tokių žmonių yra. Nedaug. Eina aukštuomenė į politiką. Ku-

ria įstatymus, valdo valstybę. Dirba aukštuomenė universitetuose, ugdo jaunus žmones. Tai labai svarbu. Gydo žmones, sprendžia socialines problemas, kelia kultūrą: kuria filmus, stato spektaklius, organizuoja koncertus. Jei žmogus neserga, neturi socialinių bėdų, nežiūri filmų, spektaklių, nelanko koncertų, nesimoko, jam gali pasirodyti, kad inteligentija nieko nedaro, o gal ir nieko negali padaryti. Pati inteligentija taip nemano. Galvų nevalgina. Dabar, kaip niekada, yra ką veikti ir apie ką galvoti. Kuriasi valstybė, auga, bręsta visuomenė. Įspūdingi skaičiai, kiek reikia pinigų, kad būtų galima modernizuoti gamyklas, nupirkti naujas mašinas, įdiegti naujas technologijas. Ne mažiau įspūdingi skaičiai, kiek reikia išsilavinusių žmonių tiems pinigams dorai ir protingai valdyti. Aukštuomenė čia turi užduotį kelti žmonių dorą ir sąmoningumą. Kiekvienas inteligentas turi būti ir valdžia, ir pedagogas, ir dvasininkas. Statistika sako, kad labiausiai dabar Lietuvoje pasitikima žiniasklaida ir bažnyčia. Pastebėkime, kad būtent šios institucijos labiausiai visuomenės nuomonę ir formuoja. Galime padaryti išvadą, jog tuos žmones, kurie yra atsisukę į visuomenę, pastaroji gerbia ir jais pasitiki. Inteligentija turi tuo naudotis. Priešingu atveju tuo pasinaudos kiti. Žinodami klasikinę aukštuomenės misiją, galime pasamprotauti apie dabartinę Lietuvos bei kitų šalių inteligentiją, jos vietą visuomenėje ir ateitį. Turime didelę bėdą, kurią dažnai priskiriam sovietmečiui. Tai nemažos visuomenės dalies tamsumas, kartais peraugantis į dvasinį debilizmą. Priskirdami šią negandą sovietizmui, darome esminę klaidą. Jei pažvelgtume į pasaulio visuomenę, pamatytume, kad minėta bėda daug kur yra aktuali. Panagrinėkim galingųjų septintuką. Čia matome kaip sukuriamas pseudoelititas. Jam masės tarnauja. Klesti nusikalstamumas, korupcija. Šias blogybes dažniausiai matome kaip šios dienos bėdas. Pažvelgę į istoriją, pamatysim, kad dar Spartako laikais prie Sicilijos krantų siautėjo piratai, reketavo laivus, siūlė

“apsaugą” net didžiųjų valstybių laivynams. Kai kurios valstybės ir naudojosi, ir mokėjo. Valdžia pirkdavo iš piratų vergus. Spartako sukilimo pabaigoje buvo susitarta su piratais, kad šie perkeltų į Siciliją. Perkėlus tokius įvykius į mūsų dienas, pamatysime aiškų mafijos paveikslą. O prisiminus, kaip buvo dalijamos žemės naujai atrastose Amerikoje, ko gero taip pat, kaip Rusijoje dalijami naftos ištekliai. Taigi šios bėdos yra senos kaip pasaulis. Tik vieni kraštai jau išaugo iš jų, kiti – dar ne. Neišaugome iš jų ir mes. Maži esam žmogeliukai, maži mūsų inteligentai. Todėl visas purvas atrodo toks didelis ir galingas. O jis kitoks ir nebus. Nors žmonija svajoja apie naująjį pasaulį. Sena legenda byloja, kad kažkur toli yra naujasis pasaulis, kuriame nėra blogio, neapykantos, viskas pagrįsta supratimu, meile. Ir tas naujojo pasaulio troškimas lydi žmoniją per visą istoriją. Visos evoliucijos ir revoliucijos orientuotos būtent į jį. Kad ir mūsų dainuojanti revoliucija. Dėjo žmonės į ją daug vilčių. Tai plačiosios visuomenės svajonės. Intelligentijs gali ir privalo jomis žavėtis. Ir žavisi. Daro tai, kas įmanoma tam, jog tai taptų realybe, ir nesisieloja, kad tai niekad realybe netaps. Tokia jau šio luomo misija.

Dažnai vartojame frazę “kultūringas žmogus”. Išėję į gatvę, labai aiškiai matome žmonių kultūrą (arba jos stygių). Kultūra betarpiškai susijusi su žmogaus temperamentu, taktu, pagaliau intelektu (nors ne visada ji yra tiesiog proporcinga minėtiems faktoriams). Todėl kiekvieno žmogaus tiek kultūrinis lygis, tiek pačios kultūros suvokimas yra nevienodi. Pati kultūros sąvoka yra gana plati. Žmonės paprastai pasirenka jiems artimesnę sritį. Plačiausiai kalbama apie elgesio kultūrą (etiką). Be šios srities kultūra yra menas, iš dalies – mokslas. Kalbama ir apie darbo kultūrą, kūno kultūrą. Visos šios sritys yra labai svarbios. Jos sudaro vieningą žmogaus kultūros paveikslą. Kiekviena sritis turi materialinės ir dvasinės kultūros bruožų. Kiekviena asmenybė išsivysčiusi ne visai vienodai. Skiriasi tiek bendras lygis, tiek proporcijos.

Visuomenėje nėra labai aiškių reikalavimų tam, kad galėtum vadintis kultūringu žmogumi. Tiesa, yra etikos, moralės, teisės normos. Jų laikymasis kultūringam žmogui, be abejojimo, yra privalomas. Panagrinėkime šių normų kilmę ir paskirtį. Etika paprastai nagrinėjama kaip psichologijos mokslo šaka. Šio mokslo pagrindinis tikslas yra žmogaus psichikos pažinimas, taraujantis geresniems asmenybių tarpusavio santykiams ir supratimui. Taigi galima sakyti, jog etika yra daugiau materialinės kultūros dalis. Moralės normos labiau susijusios su vertybių sistemos prioritetais. Jų paskirtis apsaugoti didžiąsias dvasines vertybes, kad kūniški poreikiai jų neužgožtų. Tai jau dvasinės kultūros požymis. Teisės normos paprastai reguliuoja materialinius santykius. Taigi socialinės normos dvasinę žmogaus kultūros dalį, lyginant su materialine, reguliuoja nedaug. Tai efektyviau atlieka menas. Tiesa, pastarasis irgi turi dvi dedamąsias – estetinę ir dvasinę. Abi šios komponentės glaudžiai susijusios su žmogaus dvasiniu pasauliu. Todėl galime teigti, jog menas yra svarbus veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti palaikant asmenybės dvasinio ir materialinio pasaulio harmoniją. Šios harmonijos palaikymas yra vienas iš pagrindinių inteligentijos uždavinių. Turėdami galvoje keletą išsakytų minčių, bandykime atsakyti į klausimą, ar inteligentas ir kultūringas žmogus – tai tas pats. Lyginti reikėtų tris požymius – keliamus uždavinius, veiklą ir jos rezultatus. Uždavinius galima nagrinėti kaip asmeninius planus ir kaip viso sluoksniu tikslus. Svarbus požymis, kalbant apie asmeninius planus, yra jau pats tikslų buvimas. Nei vienas negimė nei inteligentu, nei kultūringu žmogumi. Tokiais tampama. Tam reikia turėti tokį tikslą. Asmeniniai tikslai paprastai kyla iš vieno tikslo – rasti savo vietą visuomenėje. tapimas inteligentu ar kultūringu žmogumi yra vienas iš galimų sprendimų. Taigi pirmasis panašumas yra buvimo tuo, kas esi, tikslingumas. Jei žmogus kelia sau tikslą, tai reiškia mato tame prasmę. Todėl antrasis panašumo požymis yra

ATLAIDUMAS IR TEISINGUMO PAIEŠKOS

Antanas Marčiulaitis

Skaudi netektis užgriuvo Augučių šeimą nuo Utenos krašto: autoavarijoje žuvo šeimos maitintojas Kęstutis. Tėvai neteko sūnaus, žmona ir keli mažamečiai vaikai – mylimo vyro ir tėvo, o mokykla – pavyzdingo pedagogo. Einantį netyčia užkliudė ir parbloškė lengvasis automobilis.

Sunkus gedulas apgaubė Augučius. Netekties gėla spaudžia žmonos širdį. Prie jos glaudėsi vaikučiai, nesuvokdami, kodėl jų mamytės skruostais rieda ašaros ir kodėl ji taip krūpčioja. Tik pats vyriausias penkiametis sūnelis, glostydamas mamos galvą, paklausė:

– Mamyte, ko verki? Ar skauda ką?

Gėlėse paskendęs, tyliai plevenančių žvakių apšviestas, gulėjo ramut ramutėlis Kęstutis Augutis, trisdešimt dvejų metų vyras. Negailastinga mirtis nukirto jo veržlaus, kūrybos kupino gyvenimo siūlą, nupūtė svajones ir viltis, sugriovė planus...

Vakaro prieblandoje tyliai prasivėrė durys. Į kambarį, kuriame buvo pašarvotas mokytojas, nedrąsiai įėjo šeši nepažįstami žmonės: trys suaugę ir trys mažamečiai vaikai. Visi suklupo ir susikaupė malda už mirusiojo vėlę. Paskui pagarbiai sudėjo galukoju vainikus ir krepšelius su gėlėmis. O vienas jų, jaunas vyras, pripuolė prie mirusiojo, pabučiavo į kaktą, išbučiavo abi rankas. Aplėbė jį ir drebančiu balsu prakalbo:

– Aš kaltas dėl to, kad tu čia atgulei, tik aš. Bet tu, nepažįstamas broli, nepasmerk si manęs nei žodžiu, nei žvilgsniu. Tavo artimieji visa tai už tave atliks. Pagaliau teismas paskelbs man rūstų nuosprendį. Teks palikti keleriems metams savo šeimą, va šituos tris vaikelius. Bet vis dėlto kažkada sugrįšiu pas juos, nors ir su gėdinga žudiko žyme. O tu – jau niekad os nebe grįši, nie-ka-dos...

Susijaudino ir pravirko. Vyro skruostais riedėjo ašaros – didelės, sodrios. Kai šiek tiek ap-

buvimo tuo, kas esi, prasmingumas. Visuomenės sluoksnio tikslai yra asmeninių tikslų harmonija. (Visos visuomenės tikslai yra jos sluoksnių tikslų harmonija. Tai yra nacionalinės politikos esmė.) Tuo būdu inteligentija ir kultūringi žmonės turi panašumą, savo vienybės sąmoningumą ir prasmingumą. Prasmingumas čia turi būti labai konkreti sąvoka. Viso to, apie ką mes čia kalbame, prasmė yra žmonijos gerumo ugdymas. Tai taip pat neginčytinas tiek inteligento, tiek kultūringo žmogaus uždavinys. Ne mažiau svarbu yra tai, kaip pastarieji šiuos uždavinius sprendžia. Kaip tą sprendimą įvertinsime, priklauso nuo mūsų pačių reiklumo ir to sprendimo sunkumo suvokimo. Minėtas suvokimas priklauso nuo to, kiek mes patys esame tokių uždavinių sprendė. Šiandien įsijungę televizorių ar perskaitę laikraštį, pagaliau pažvelgę pro langą į didmiesčio gatvę, pamatysime akivaizdžius šios veiklos rezultatus. Jei tik to norėsime. Sunku net atskirti, kurie, visa tai sugalvoję ir įkūniję, yra tik kultūringi žmonės, o kurie inteligentai.

Todėl galime padaryti išvadą, kad kultūringo žmogaus ir inteligento tikslai, veikla ir jos rezultatai yra labai artimi, o minėtus žodžius galime laikyti sinonimais.

siramino, pajuto, kaip jo petį švelniai palietė kažkieno ranka. Pakėlė apsunkusią galvą ir pamatė šalia stovintį senuką žilstelėjusia barzdele ir maloniai spindinčiomis akimis.

– Atleiskite... kas jūs esate? – baugulio apimtas sušvoblavo atvykėlis.

– Aš – mirusiojo tėvas, – patylom atsiliepė į klausimą žmogus. Pristatė savo žmoną ir marčią su vaikučiais. Paskui paprašė nusiraminti ir sėstis.

Atvykėlis savo ruožtu irgi pristatė savo šeimą:

– Čia mano žmona ir vyresnysis brolis, o va ir trys mano atžalos, kaip matote, visi pametinukai.

A nksčiau atvykusieji – o jų buvo apie trisdešimt – smalsiai sužiuro į atvykėlius ir į Augučius, trūkčiojo pečiais ir pašnibždom stebėjosi: Augučių veiduose – jokios neapykantos, o iš lūpų neišsprūdo nė menkiausias priekaišto žodelis jų Kęstučio žūties kaltininkui! Tėvų ir žmonos veiduose – liūdesio šydu pridengta taikingumo dvasia, o akyse – romus atlaidumo spindesys.

Šitoje nuostabiai didingoje tylos ir tarpusavio supratimo atmosferoje tragedijos kaltininkas susijaudinęs kreipėsi į jauną moterį:

– Kodėl neplūstate manęs, kodėl neišvarote? Aš pasiruošęs viskam, aš – jūsų valioje. Žinau, kad jums sunku užslopinti sielvartą ir man atleisti. Tad ir nesiryžtu šito maldauti.

Jo balsas suvirpėjo ir nutrūko. Į gerklę įstrigo draskus graudulyš. Bet dabar pasigirdo tylus varpeliu skambantis velionio žmonos balsas:

– Mūsų nelaimė yra kartu ir jūsų nelaimė. Matau, ir jūsų vaikučiai dar maži, kaip jie gyventų, netekę tėvo...

Šitaip pasakė moteris, kurios trys mažamečiai vaikučiai kaip tik neteko savo tėvelio ir nuo šiol turės nešti ant savo silpnų pečių kraupius išbandymus ir praradimų gausą. Toksai moters pasakymas buvo aiški užuomina į taikingumą. Vyro mirties kaltininkas tai puikiai suprato ir dėkingomis akimis pažvelgė į nelaimingą moterį.

– Jei galėčiau paimti iš jūsų bent dalį skausmo... jei galėčiau palengvinti jūsų sielvarto naštą... – vapėjo, spausdamas moters dešinę.

Mirusiojo palydose į bažnyčią ir į kapines dalyvavo didelė minia žmonių. Tarp jų buvo ir tasai šešetas. Tragedijos kaltininkas ant šviežiai supilto kauburėlio uždegė keletą žvakučių. Paskui prislinko prie velionio žmonos ir pasakė:

– Visas laidotuvių išlaidas padengsiu. Jei truks savo santaupų, skolinsiuos, bet žūt būt privalau jums bent šituo padėti.

– Ką jūs?! – nusistebėjo ir drauge užprotestavo moteris. – Neverta apie tai nė kalbėti.

Jai pritarė ir abu senieji Augučiai. Velionio motina paglostė jo vaikų galveles ir pridūrė:

– Šitaip pasielgdamas nuskriaustute savo vaikelius. O jiems gi labai reikalinga tėvo parama.

Praėjus kelioms dienoms po laidotuvių, Augučiai gavo laišką: “Nuoširdžiai gailiuosi dėl to, kas įvyko ir jums paliko sunkią ir nepagydomą moralinę žaizdą. Jei galite, atleiskite ir per daug nesmerkite manęs. Nepyksių, jei teisme reikalausite man skirti didesnę bausmę. Ir vis dėlto... norėčiau padengti jums laidotuvių išlaidas, kad sąžinė bent kiek aprimtų”.

Bet Augučiai kategoriškai atsisakė pinigų, pabrėždami, kad kataliko pareiga – atleisti net ir užkietėjusiems nusikaltėliams, o jis juk ne iš blogos valios pražudė žmogų. Visi padarome klaidų ir privalome vieni kitiems atleisti.

O teisme senasis Augutis kreipėsi į teisėjus tokiais žodžiais:

– Mes, visi velionio artimieji, sutartinai dovanojam žmogui už mums padaryta moralinę ir materialinę žalą ir prašome gerbiamą teisumą jo nebausti. Štai matote šalia jo tris mažamečius vaikus ir raudančią jų motiną. Bent jų pasigailėkite.

Teismas, vadovaudamasis tardymo medžiaga, tragišką įvykį traktavo kaip nelaiminga atsitikimą lengvinančiomis aplinkybėmis. O Augučių šeimos prašymas atsižvelgti į mažų vaikų tėvo nuoširdų gailestį dar labiau lengvino proceso baigtį. Teismas į visa tai atsižvelgė ir kaltinamąjį išteisino.

Išteisintojo žmona negalėjo atsistebėti Augučių, pergyvenančių tokią didelę nelaimę, kilniadvasiškumu. Pro siautėjančių mūsų visuomenėje nusikaltimų gausą, pro neapykantą ir kerštą, pavydą ir gobšumą su nepaprasta jėga prasiveržė ir ryškiu žiburiu sutvisko gedinčių Augučių atlaidumas. Kilnios sielos pralaužė pykčio ir keršto užtvaras. Moteris prisipažino, kad ji vargu sugebėtų šitaip pasielgti, jeigu jai tektų atsidurti Augučių padėtyje.

Apmąsčius šį atlaidumo ir meilės atvejį, nejučiomis prisimena kitas savo pradžia panašus, o pabaiga – visiškai priešingas atsitikimas.

Manau, jog verta jį trumpai apibūdinti.

Moteris iš televizoriaus ekrano pasipiktinusi kalbėjo apie neteisingą teismo nuosprendį josios sūnaus žudikui. Prokuroras teisme siūlė jaunam vyrui, netyčia nužudžiusiam šiuos moters sūnų, aštuonerius metus laisvės atėmimo, o teismas bausmę perpus sumažino – nuteisė ketveriems metams kalėti. Žudikas irgi turėjo šeimą, kelis mažamečius vaikus. Jis taip pat atsiprašinėjo mirusiojo motiną. Bet ji nesileido į kalbas. Moteris ilgai varstė įvairių teisinių instancijų duris, reikalaudama teisingumo vardan žudiko bylą persvarstyti ir skirti žymiai didesnę bausmę. Kaip beprašė žudiko žmona, kaip bebandė apeliuoti į šios moters sąžinę, netgi primindama Jėzaus prikalto prie kryžiaus atleidimą savo priešams: “Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą” (Lk 23,34), bet moteris buvo tarsi nepajudinama uola. Nežinau, kuo visa tai baigėsi. Tačiau, palyginus su anksčiau išdėstytu atveju, šis atkaklus užsispyrimas ir keršto troškulys man paliko slogų įspūdį.

Autoriaus pastaba.

Šiuos du atsitikimus rodė per Lietuvos televiziją “Nakvišos” laidoje 1999 m. vasario 3 d. Kiek leido mano atmintis, bandžiau atkurti ir savaip interpretuoti, tad kai kurios pasakojimo detalės gali būti ne visai tikslios. Norisi tikėti, kad nei “Nakvišos” laidos rengėjai, nei pasakojimo personažai, ypač gerb. Augučiai, man ypatingų pretenzijų nepareikš. Už galimus netikslumus iš anksto atsiprašau.

■ Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas įvyko kovo 3 d. Dalyvavo arkiv. A. J. Bačkis, jo vyskupai pagalbininkai J. Tunaitis ir J. Boruta SJ. Kalbėta apie artėjančią 2000 m. krikščionybės sukaktį, siūlyta, kad klebonai šia proga aplankyti visus savo parapiečius.

■ Pal. J. Matulaičio misijai Lemonte, kuriai vadovauja kun. Algirdas Paliokas SJ, reikalingi nauji vargonai. Jiems įsigyti pradžia padarė a.a. Jono Žukausko šeima (žmona Irena, sūnūs Tomas ir Linas), paaukodami 1000 dolerių.

Tas myli, kas laikosi Jo įstatymo

CHIARA LUBICH

“Kas pripažįsta mano įsakymus ir jų laikosi, tas tikrai mane myli. O kas mane myli, tą mylės mano Tėvas, ir aš jį mylėsiu ir jam apsireikšiu” (Jn 14,21).

Meilė reiškė pagrindą Jėzaus atsisveikinimo žodžiuose: Tėvo meilę Jo Sūnui, Jėzui, kuris tuo būdu vykdė Jo įsakymus.

Tie, kurie klausėsi Jėzaus, lengvai galėjo atpažinti Jo žodžiuose Išminties Knygoje minimą panašumą.

Meilė yra pagrindas Jėzaus atsisveikinimo žodžiuose: Tėvo meilė Sūnui Jėzui, kuris tuo būdu vykdė Jo įsakymus. “Mylėdami ją, vykdome jos įsakymus” (Išminties knyga 6,18) ir “Ji yra lengvai suprantama tų, kurie ją myli” (Išminties knyga 6,12). Ypač apreiškdamą save tiems, kurių meilė randa panašumą Senovės žydų Biblijos Išmintyje, Išmintis 1,2, kurioje pasakyta, kad Viešpats save apreiškia tiems, kurie juo tiki.

Žodžiai kuriuos mes patariame, reiškia tai, kad Tėvas myli tuos, kurie myli Jo Sūną, ir Sūnus myli tuos, kuriems save apreiškia.

“Kas pripažįsta mano įsakymus ir jų laikosi, tas tikrai mane myli. O kas mane myli, tą mylės mano Tėvas, ir aš jį mylėsiu ir jam apsireikšiu” (Jn 14,21).

Tačiau Jėzus reikalauja, kad kiekvienas mylėtų. Mes negalime suprasti krikščionių, kurie neturi tokio pasiryžimo, tokio pareigos supratimo mylėti visa širdimi.

Kai laikrodžio baterija išsekusi, tada jis nerodo ir laiko.

Panašiai yra ir su krikščionimis. Jei jie nesistengia nuolatos mylėti, nėra verti būti laikomais krikščionimis.

Tam yra pagrindas, kad visi Jėzaus įsakymai gali būti susumuoti viename: meilėje Dievui ir meilėje artimui, kuriame atpažįstame ir mylime Jėzų.

Meilė iš tikrųjų nėra tik jausmas; ji turi būti reiškiamą konkrečiais veiksmais, kai padedame žmonėms, ypač su kuriais bendraujame, net ir mažiausiuose reikaluose, teikdami visokią pagalbą nusižeminę.

Charles de Foucauld kartą sakė: “Kai jūs mylite kokį asmenį, esate jame su savo meile, nes negyvenate tik sau, būdami neprisirišę prie savęs, tik būdami šalia savęs”.

Tas asmuo buvo paminėtas 1975 “Living City” žurnale Romoje.

Kai mes mylime, Jėzaus šviesa mus paliečia, kaip Jis yra pažadėjęs: “Aš apreikšiu save tam, kuris mane myli”. (Jn 14,21) Meilė yra šviesos šaltinis. Mylėdami mes turime geresnį supratimą Dievo, kuris yra pati Meilė.

O tai padeda mums labiau mylėti ir gerinti mūsų santykius su tais, su kuriais palaikome ryšius.

O toji Dievo meilės šviesa taipgi padeda mums visuomet nuoširdžiai mylėti. O mes galime tai patirti įvairiais būdais, nes šviesa veikia kiekvieną mūsų ypatingu būdu. Bet ji taip pat turi paprastą ir bendrą charakteristiką, kuri padeda mums suprasti Dievo valią ir duoda mums taiką ir ramybę, ir visuomet naują Dievo Žodžio supratimą.

Tai yra širdį šildanti šviesa, kuri mus drąsina eiti gyvenimo keliu su augančiu pasitikėjimu ir ryžtingai. Kai gyvenimo šešėliai daro mūsų gyvenimą netikrą, kai tamsa mus verčia sustoti, šie Evangelijos žodžiai primins mums, kad šviesa grįžta mylint net mažą ir nuoširdžiu pasielgimu. Tada malda, žodis ir šypsulys duos mums užtenkamai šviesos eiti pirmyn.

Kai kurie dviračiai turi priekinę šviesą, kuri veikia, kol tu su kojom mini pedalus. Bet jei tu sustoji, tuoj atsirandi tamsoje, o kai vėl pradėsi minti pedalus, šviesa tuoj grįžta, kurios tau reikia važiuojant.

JAUNIMAS

Pavyzdžiui, gimnazistai pradeda pergaltoti, ko jie buvo mokomi kaip vaikai. Aš patyriau kliūtis savo tikėjime, kai pradėjau skaityti Švento Rašto Pradžios Knygą. Kai buvau maža, tikėjau viską, ką Šventame Rašte pasakojo, pažodžiui. Bet pasimokius gamtos mokslų ir pasaulio vystimasi, pamačiau, kad Dievas negalėjo sukurti visko per septynias dienas. Tai nesąmonė. Ar Šventas Raštas meluoja? Adomas ir Ieva tikriausiai nebuvo istoriškai žmonės, kurie, gundomi gyvatės, suvalgė uždraustą obuolį.

KAIP PRARANDAMAS IR ATRANDAMAS TIKĖJIMAS

Aušra Venckutė

(Jaunimo grupėje premijuotas rašinys)

Tikėjimas nelengvai pasiekiamas. Žinome, kad jis nėra lengvai randamas, bet jį turint, jis sunkiai atsižadamas. Tikėjimas nėra lengvai ar greitai pasisavinamas. Reikia laiko ir pasitikėjimo jį įsigyti. Kartais tik per skausmą, ieškojimą ir maldą šis turtas mums dovanojamas kaip didžiausia dovana.

Deja, kai kuriems tikėjimas sugriaunamas lengviau negu atstatomas. Kartais tik vienas įvykis gali sunaikinti žmogaus tikėjimą. Bloga draugų įtaka gali suklaidinti tikėjimą. Tokios temos kaip abortas, neštumo apsisaugojimo priemonių vartojimas, mirties bausmė, moterų rolė Bažnyčioje ar pan., gali supriešinti mūsų asmeniškų norus su Bažnyčios mokymu. Nesąžiningas kunigas gali žmogų taip traumatizuoti, kad žmogus pameta tikėjimą. Artimo mirtis ir galvojimas, kad Dievas neatsiliepė į mūsų maldų prašymus, gali sukrėsti mūsų tikėjimą iki pamatų. Jeigu tikėjimas yra paviršutiniškas, jis lengviau prarandamas.

Ar Nojus tikrai buvo 600-ų metų senukas, kai pastatė arką? Tikrai abejoju. Sužinojau, kad tai yra tik pasakos, kurios atskleidžia gilesnę dvasinę tiesą. Taigi Šventosios Dvasios įkvėpto Švento Rašto tiesos nėra tokios paviršutiniškos, bet suprantamos gilesne prasmė. Taip, Dievas sukūrė nuostabų pasaulį palaipsniui. Taip, pirmieji žmonės su siela, laisva valia pasirinko patirti blogį. Taip, Dievas gali leisti gamtos orais apvalyti ir pamokyti žmones. Bet, Dievu tikintys gali visuomet Jo meile pasitikėti. Tikybos pamokos padėjo man giliau suprasti Šv. Raštą ir brandinti mano tikėjimą. O kaip su tų jaunuolių tikėjimu, kurie neturi progos pagilinti savo tikėjimo žinias mokykloje?

Aš manau, kad vaikas, kuris nuo mažens mokomas apie Dievą, lengviau išlaiko savo tikėjimą per gyvenimą, negu toksai, kuris tik vėliau sužino apie dvasinį pasaulį. Yra sunku tikėti tai, ko negalima įrodyti. Kartais pačio Dievo veikimas, "stebuklas", gali staigiai atverti mūsų tikėjimo akis. Aš esu

Mes tai galime pritaikyti savo gyvenimui: mums reikia tik atnaujinti veiklią ir nuoširdžią meilę, kuri nelaukia atlyginimo, atnaujina ir apšviečia mūsų tikėjimą ir viltį.

"Kas pripažįsta mano įsakymus ir jų laikosi, tas tikrai mane myli. O kas mane myli, tą mylės mano Tėvas, ir aš jį mylėsiu ir jam apsireikšiu".

tokio tikėjimo pavyzdys. Kai aš buvau maža ketverių metų mergaitė, tėvai mane vežėsi kartu į pilgriminę kelionę į Medjugorję. Marija ten rodosi šešiem kroatų vaikams. Medjugorje pasidariusi populiari vieta žmonėms, ieškantiems stipresnio tikėjimo. Ta apsisireiškimo ir malonių vieta pasižymi masiniais dvasinių atsivertimų stebuklais. Mano patyrimai tenai stiprins mano tikėjimą visą gyvenimą.

Pavyzdžiui, aš ten mačiau saulės stebuklą. Kai mano mamytė mane laikė savo rankose prie baž-

nyčios po Mišių, staiga pajutau traukimą pažiūrėti į saulę. Žiūrėjau tiesiai į saulę, ir mačiau, kad ant saulės “kunigo kepurė”. Ir taip džiugiai sušukau, “Mama, žiūrėk, ant saulės kunigo kepurė!” Mano mama nusigando, nes saulė buvo gan aukštai danguje, virš artimų medžių viršūnių. Ji pati negalėjo nė žvelgti į saulę, nes jai degino akis. O man saulė nedegino akių, gražiai atrodė ir sukėlė didelį džiaugsmą. Mamytė sakė, mano veidas švytėjo ekstaziniu džiaugsmu. Aš tą tyrą džiaugsmą atsimenu iki šios dienos, ir jo niekad nepamiršiu. Į saulę žiūrėjau apie visą minutę, iki kol mamytė susirūpinus, kad nesugadinčiau akių, pasiūlė gal daugiau nebežiūrėti. Šiandien, po dvylikos metų, mano akys puikiai sveikos ir mano tikėjimas yra stiprus, nes, aš tikiu, Dievas man savo meilę atskleidė stebuklingu ženklu.

Ne visiems tenka matyti stebuklą, kuris stiprintų jų tikėjimą. Daug ką skausmai ar vargai paklupdo dvasiškai ant kelių. Nepajėgdami spręst problemų vien savo žmogiškomis jėgomis, kartais ieškome atsakymų per Dievą. Sako, kad reikia ieškot – ir rasi. O Dievas ten yra, ir mūsų laukia. Per kuklumą ir iš širdies maldą, susilaukiame tokios Dievo dovanos, kokios reikia mūsų tikėjimui.

■ Išaiškėjo 1998 m. liepos 1 d. dingusio kun. Ričardo Mikutavičiaus paslaptis. Jis buvo nužudytas, įmestas į Nemuną. Liepos 15 ištrauktas iš vandens, neatpažintas ir palaidotas neatpažintųjų skyriuje Karmėlavos kapinėse. Kovo mėn. lavoną atkasus, atpažintas ir su reikiama pagarba palaidotas Petrašiūnų kapinėse, dalyvaujant Vilkaviškio vysk. J. Žemaičiui. Už velionio sielą šv. Mišias aukojo kard. V. Sladkevičius ir arkiv. S. Tamkevičius.

■ Naujausiojo popiežiaus Visuotinės Bažnyčios statistikos žinyno duomenimis (“Annuario Pontificio”), 1997 m. gruodžio 31 d. pasaulyje buvo 1 milijardas ir 5 mil. katalikų, kurie sudaro 17,3% visų planetos gyventojų. Iš jų 49,3% gyvena Pietų ir Šiaurės Amerikoje, 28,2% Europoje, 11,2% Afrikoje, kituose žemynuose po mažiau.

■ Prieš 60 m., 1939, tėvai marijonai Antanas Andriušis, Jonas Jakaitis ir Kazimieras Vengras nuvyko į Pietų Ameriką ir ten įkūrė misijas, aptarnaujančias lietuviškas parapijas.

■ Žemaitijoje, Palendrėje, 14 km. nuo Kelmės, prieš metus pradėjo kurtis benediktinų vienuolynas. Atvykę iš Prancūzijos, čia gyvena 10 vienuolių: 7 prancūzai, 1 amerikietis ir 2 lietuviai. Jie mokosi lietuvių k. Jų vyresnysis prioras tėvas De Broc, prancūzas, jau gerokai pramokęs lietuvių kalbos.

KALBA

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

Žodžių ir Junginių reikšmės klaidos

abuojas, **-a** – nevert. r. “abejingas, -a”: *Savo darbui jis visai abuoja* (=abejingas).

abuojamas – nevert. r. “abejngumas”.

apmokyti – nevert., jei nekalbama apie paviršutinišką, menko intensyvumo, neilgai trunkantį mokymą: *Nusikaltėlių padėjo surasti specialiai apmokyti* (=iš)mokyti) šunys.

apmokymas – nevert. r. “mokymas, išmokymas”.

apsieiti – nevert. r. “atsieiti, kainuoti”: *Jų išlaidas valstybei brangiai apsiejo* (=atsiejo, kainavo).

ap(si)jungti – nevert. r. “su(si)jungti; su(si)vienyti: “su(si)burti”: *apjungti* (=sujungti) firmas, bankus, įmones, ir pan.; *apjungti* (=suvienyti) pastangas, jėgas ir pan.; *apjungti* (=suburti) žmones, visuomenę, bendraminčius ir pan.; *apsijungti* (=susiburti) į draugijų sąjungą ir pan.

ap(si)jungimas – nevert. r. “su(si)jungimas; su(si)vienijimas; su(si)būrimas”.

apsivesti = vesti (kalbant apie vyrą); (iš)tekėti (kalbant apie merginą); *susituokti*.

aptarnauti sąskaitą = tvarkyti sąskaitą.

apturėti – nevert. r. “turėti, patirti”: *Kiek vargo apturėjau* (=turėjau, patyriau) dėl to savo vaiko!

atidaryti:

atidaryti akis = atmerkti akis, atsimerkti;

atidaryti atminimo lentą, paminklą = atidengti atminimo lentą, paminklą;

atidaryti čiaupą = atsukti čiaupą;

atidaryti dujas, vandenį = paleisti dujas, vandenį;

atidaryti knygą, sąsiuvinį = atversti, atskleisti knygą, sąsiuvinį;

atidaryti skėtį = išskleisti skėtį.

atidengti:

atidengti kaltininką, nusikaltėlį = nustatyti kaltininką, nusikaltėlį;

atidengti sąskaitą = atidaryti sąskaitą.

atidirbti – nevert. r. “baigti rengti, kurti, galutinai apdoroti, išstobulinti”: *atidirbti* (=baigti rengti, kurti, galutinai apdoroti, išstobulinti) metodiką, planą, projektą, technologiją ir pan.

atkoreguoti – nevert. r. “(pa)koreguoti”: *Mūsų komitetas šį projektą neseniai atkoregavo* (=pakoregavo).

atkrauti – nevert. r. “išsiųsti; išvežti”: *Atkrovėme* (=Išsiuntėme; Išvežėme) prekes į Vokietiją.

atleisti – nevert. r. “(iš) duoti; parduoti”: *atleisti* (=iš)duoti) knygą (skaitytojui); *atleisti* (=parduoti) prekę (pirkėjui).

atleidimas – nevert. r. “nulieti, išlieti, padaryti ką liejant”: *atlieti* (=nulieti, išlieti) detalę, paminklą, skulptūrą ir pan.

atmainyti – nevert. r. “panaikinti”: *atmainyti* (=panaikinti) įstatymą, nutarimą, potvarkį, susitarimą, skulptūrą ir pan.

atmainyti – nevert. r. “panaikinti”: *atmainyti* (=panaikinti) įstatymą, nutarimą, potvarkį, susitarimą, nuosprendį ir pan.

atmirti – nevert. r. “(iš)nykti, mirti, liautis egzistavus”: *Senosios tradicijos pamažu atmiršta* (=miršta, nyksta).

atreaguoti – nevert. r. “(su)reaguoti”: *Į mano skundą seniūnija neatreagavo* (=ne(su)reagavo).

atredaguoti – nevert. r. “suredaguoti”: *Tekstas prastai atredaguotas* (=suredaguotas).

atreguliuoti – nevert. r. “sureguliuoti”. *Vairą reikėtų atreguliuoti* (=sureguliuoti).

atremontuoti – nevert. r. “suremontuoti”: *Atremontavo* (=Suremontavo) namą ir garažą.

atrestauruoti – nevert. r. “restauruoti”: *Atrestauravome* (=Restauravome) paveikslą ir freską.

atsiekti – nevert. r. “pasiekti”: *Šiomet atsiekėme* (=pasiekėme) neblogo rezultatą.

atsiekimas – nevert. r. “laimėjimas, pergalė; atradimas”.

atsinešti – nevert. r. “elgtis; žiūrėti (į ką)”: *Po to įvykio jis atsineša* (=žiūri) į mane labai draugiškai (elgiasi su manimi labai draugiškai).

atsinešimas – nevert. r. “elgesys; požiūris”.

at(si)žymėti – nevert. r.: 1. “pa(si)žymėti”: *Prašom at(si)žymėti (=pa(si)žymėti) bilietą; 2. “apdovanoti”: Geriausi darbuotojai buvo atžymėti (=apdovanoti) vertingomis dovanomis.*

atžyma – nevert. r.: 1. “žyma; įrašas”; 2. “žymė, žymuo”.

bendrai – nevert. išvadiniu (apibendrinamuoju) žodžiu: *Bendrai (=Apskritai) jis neblogas žmogus.*

davinys – nevert. r. “duomuo”: *Pastarųjų apklausų daviniai (=duomenys) teikia vilčių.*

dėti(s):

dėti(s) suknelę, švarką, palatą, apsiaustą ir pan. – nevert. r. “vilkėti(s) suknelę, švarką, palatą apsiaustą ir pan.”;

dėti(s) apavą, kojines, kelnes, sauskelnes ir pan. – nevert. r. “auti(s), mauti(s) apavą, kojines, kelnes, sauskelnes ir pan.”;

dėti(s) diržą, juostą ir pan. – nevert. r. “juosti(s) diržą, juostą (diržu, juosta) ir pan.”;

dėti(s) auskarus, laikrodį, sagę ir pan. – nevert. r. “segtis auskarus, laikrodį, sagę ir pan.”

gautis – nevert. savaimine rezultatine reikšme: *Gali taip gautis (=išeiti, atsitikti), kad šiemet nebusitiksime. Kas čia gavosi (=pasidarė, išėjo)? Lyginant su 1997 m., gautusi (=išeię, būę) visai kitas vaizdas.*

gyvybingas, -a – nevert. r. “nepasenęs, -usi, tinkamas, -a vartoti”: *gyvybingas (=nepasenęs, tinkamas vartoti) glaiostas, skiedinys, gyvybingi (=nepasenę, tinkami vartoti) dažai, vaistai ir pan.*

glaustas, -a:

glaustais terminais = greitai, per trumpą laiką: Užsakymus atliekame glaustais terminais (=greitai, per trumpą laiką).

įjungti – nevert. r. “įrašyti, įtraukti”: *įjungti (=įrašyti, įtraukti) į planą, sąrašą, komisiją ir pan.*

įnešti – nevert. r.: 1. “pateikti”: *įnešti (=pateikti) pasiūlymą ir pan.; 2. “įtraukti, įrašyti (į ką)”: įnešti (=įtraukti, įrašyti) į sąrašą, sutartį, protokolą ir pan.; 3. “įtraukti, įrašyti, padaryti (ką)”: įnešti (=padaryti) pataisą, pakeitimą, papildymą ir pan.*

įpakavimas – nevert. r. “pakuotė”: *Žaislai atsiųsti popieriniame įpakavime (=popierinėje pakuotėje).*

išdirbti – nevert. r. “parengti, sukurti”: *išdirbti*

(=parengti, sukurti) projektą, terminiją ir pan.

išeiti:

išeinant iš ko – nevert. r. “remiantis kuo, vadovaujantis kuo; atsižvelgiant į ką”: *Nutarimas buvo priimtas išeinant iš susidariusios padėties (=atsižvelgiant į susidariusią padėtį).*

išieškoti:

išieškotas, -a – nevert. r. “išdailintas, -a, dailus, -i, elegantiškas, -a, subtilus, -i, rafinuotas, -a, galantiškas, -a”: *išieškotas, -a (=išdailintas, -a, prašmatnus, -i) dirbinys, forma ir pan. (apie meno kūrinių); išieškotas (=subtilus, rafinuotas) skonis; išieškotos (dailios, rafinuotos) manieros, išieškotas (=dailus, galantiškas) elgesys ir pan.*

išimti:

išimti dokumentus, ginklus, sprogmenis, narkotikus ir pan. (iš asmens) = *paimti dokumentus, ginklus, sprogmenis, narkotikus ir pan.;*

dokumentų, ginklų, sprogmenų, narkotikų ir pan. išėmimas (iš asmens) = *dokumentų, ginklų, sprogmenų, narkotikų ir pan. paėmimas.*

išjungti – nevert. r.: 1. “išbraukti, atleisti”: *išjungti (=išbraukti) iš plano, sąrašo, suvestinės ir pan.; išjungti (=išbraukti, atleisti) iš komisijos, komiteto, tarybos, organizacijos ir pan.; 2. “išskaičiuoti, atimti”: išjungti (=išskaičiuoti, atimti) iš kainos, sumos, vertės ir pan.*

išlaikyti – nevert. r. “išskaičiuoti”: *išlaikyti (=išskaičiuoti) alimentus, mokesčius ir pan.*

išlaikymas – nevert. r. “išskaičiavimas, išskaita”.

išlaikytas, -a – nevert. r. “santūrus, -i, susitvardantis, -i, susivaldantis, -i”: *Mano naujasis kaimynas – pavydėtinai išlaikytas (=santūrus, susitvardantis, susivaldantis) žmogus.*

išmetinėti (užmetinėti) – nevert. r. “prikaišioti, priekaištauti”: *Tu jam dėl to neišmetinėk (neužmetinėk) (=neprikaišiok, nepriekaištauk).*

išmetinėjimas (užmetinėti) – nevert. r. “prikaišiojimas, priekaištas”.

išnešti – nevert. r.: 1. “priimti”: *išnešti (=priimti) nutarimą, sprendimą ir pan.; 2. “duoti, pareikšti”: išnešti (=duoti, pareikšti) išpėjimą, papeikimą ir pan.; 3. “pateikti”: išnešti (=pateikti) pasiūlymą, protestą ir pan.*

(iš)pildyti:

TĖVYNĖJE

Paruošė Marija A. Jurkutė

Kokia Užutrakio dvaro ateitis

Trakų salos pilyje vykusioje V tarptautinėje konferencijoje Lietuvos paminklų restauravimo instituto architektas Ričardas Stulpinas pateikė sampratos metmenis, kaip atgaivinti ir pritaikyti Užutrakio dvaro kompleksą.

Pasak architekto, imtis šio projekto jį privertė katastrofiška dvarų būklė. Prieš dešimtmetį Lietuvoje buvo užfiksuota 3350 vietų, kur stovėjo dvarai. Iš jų 875 vietose jau nelikę net dvarų sodybų fragmentų, 500 išlikusių pastatų kompleksų buvo nenaudojami, 500 – avariniai. Architekto manymu, šių nenaudojamų ir avarinių sodybų atgaivinti jau nerealų, nes per dešimtmetį jos sunyko fiziškai.

Užutrakio buvusio dvaro ansamblis yra Trakų istorinio nacionalinio parko centre – Galvės ir Skaisčio ezerų pusiasalyje, vadintame Algirdo sala. XVI a. pusiasalį valdė totorių didikai. Vėliau čia buvo didikų Odinecų, Kovevų, Riškevičių giminių nuosavybė. Dabartinį vaizdą Užutrakis įgavo XIX–XX a. sankirtoje, kai Juozas Iškevičius pagal lenkų architekto Josefo Huso projektą pastatydino rūmus. Prancūzų kraštovaizdžio architektas Eduardas Francois Andre suprojektavo 48 ha parką, užveisė 70 rūšių medžių ir krūmų. Šią žiemą atlikus ge-

ologinius tyrimus, buvo nustatyta visi 13 parko tvenkinių. Paminkloaugininkų teigimu, tai vienintelis toks originalus landšaftinis vandens parkas Lietuvoje. (*Lietuvos aidas*, Nr 56).

Planas “Proboj” didžiojo trėmimo pradžia

Vilniuje, Šv. Jono bažnyčioje, vyko iškilmingas minėjimas-koncertas, skirtas 1949 metų didžiajam trėmimui “Priboj” (“Bangų mūša”)

1949 metais M. Gedvilas pasirašė rusų kalba parengtą Lietuvos SSR Ministrų tarybos nutarimą Nr. 176 “Dėl buožių iškeldinimo iš Lietuvos SSR teritorijos”. Šiame nutarime buvo užsibrėžta “Iškeldinti iš Lietuvos SSR teritorijos šešiis tūkstančius buožių su šeimomis į tolimus Sovietų Sąjungos rajonus specialiai tremčiai”. Pirmieji ešelonai su tremtiniais išriedėjo kovo 27 dieną. Per tris dienas iš Lietuvos buvo išvežtos 8765 šeimos, iš viso 29981 žmogus. Operacijos “Priboj” planas buvo viršytas. Paskutinis ešelonas 1949 metais su tremtiniais iš Lietuvos iškeliavo liepos 9 dieną. (*Lietuvos aidas*, Nr 39)

Pakeistos Lietuvos vardo vartojimo taisyklės

Vyriausybė pakeitė Lietuvos vardo vartojimo taisykles. Nuo šiol žodį “Lietuva” bus galima vartoti tik bendriniuose kelių valstybių steigiamų asociacijų pavadinimuose, kuriuose jis turėtų geografinę prasmę – be teisės disponuoti prekių ir paslaugų ženkle. Taip pat jį galės vartoti respublikinės organizacijos aktualių trumpalaikių akcijų, forumų bei kampanijų reklaminiuose ženkluose. Pagal anksčiau galiojusią tvarką leidimą vartoti Lie-

išpildyti kūrinį = atlikti kūrinį;

(iš)pildyti planą = (į)vykdyti planą;

pildyti pareigas = eiti pareigas.

išpulti – nevert. r.: 1. “tekti, priderėti, prireikti, priklausyti”: *Užmokėk jam, kiek išpuola (=pridera, priklauso)*; 2. “pasitaikyti”: *Kalėdos pernai išpuolė (=pasitaikė) gražios.*

išrišti – nevert. r. “išspręsti”: *Kažin, kaip šį klausimą išriš (=išspręs) apskritis?*

išrišimas – nevert. r. “išsprendimas”.

išskirti – nevert. r. “(pa)skirti”: *Išskyrė (=Paskyrė) sklypą namui statyti. Firmos vadovai išskyrė (= (pa)skyrė, davė) premijas.*

tuvos vardą išduodavo premjeras – dabar ši teisė perduota valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministrui. (*Lietuvos aidas* Nr. 77)

Tūkstantmečio taikos žygis įpusėjo

Didžiojo tūkstantmečio taikos žygio (Great Millennium Peace Ride) dalyviai dviračiais jau nuvažiavo daugiau kaip 11500 kilometrų. Šiuo metu žygeiviai baigia kelionę Mauritanijoje ir netrukus važiuos Maroko keliais. Tai jau devynioliktoji žygio šalis.

Žygis jau įpusėjo. Iki jo pabaigos Japonijos mieste Hirošimoje liko tiek, kiek ir iki naujojo tūkstantmečio pradžios – 256 dienos. Tiek pat laiko, pradėję žygį 1998 metų rugpjūčio 6 dieną Sietle (JAV), dviratininkai jau buvo keliavę aplink pasaulį.

Dabartinis etapas Afrikoje yra ypač sunkus. Keliautojus vargina karštis, antisanitarinės gyvenimo sąlygos.

Afrikietišku ligų “malonumus” teko pajusti beveik visiems, o trys dalyviai buvo priversti išvykti namo. Kelionę tęsia lietuviai Goda Čiplytė, Edvardas Žižys, Sigitas Kučas, perujietis Valteris Mechia ir jauniausias žygio dalyvis 22 metų lenkas Slavomiras Platekas. Nors pastarajam kelis kartus buvo diagnozuota maliarija, jis atkakliai važiuoja mindamas metais už save senesnę dviratį.

Nakvoja žygeiviai dažniausiai palapinėse, pasistatę jas kaimelių pakraštyje, iki vėlaus vakaro ir iš pat ankstyvo ryto apsupti smalsių juodaodžių vaikų. Maitinasi tris kartus per dieną ryžiais su padažu, bananais, mango vaisiais. Pastarosiomis dienomis jie sugaišta daug laiko remontuodami dviračius. Dėl duobių prastuose žvyrkeliuose nuolat lūžta stipinai, plyšta padangos. Arčiau Sacharos vis dažniau pučia stiprūs vėjai su smėliu. (*Lietuvos aidas* Nr. 77)

Prikeltas antram gyvenimui bažnyčių menas

Apkeliavusi kai kuriuos šalies didžiuosius miestus ir kelis rajonus, iš Utenos į Alytų atvežta Lietuvos radijo žurnalisto, profesionalaus

dailininko Vaidoto Žuko surengta paroda.

Dzūkijos sostinėje eksponatai išdėstyti dviejose salėse: Pramogų ir kultūros centre dailininkas rodo apie 70 savo darbų – tapybos, liturginės tekstilės, koliažų, piešinių, o Kraštotyros muziejuje – senąjį žemaičių meną.

Dar iki Atgimimo jis rinko visas bažnytines senienas.

Daugelį jų prireikė vežti restauruoti į Vilniaus P. Gudyno restauracijos centrą ir į Vilniaus universiteto ir M. Mažvydo bibliotekos restauravimo dirbtuves. Plungės rajono Medingėnų parapijoje surastos dvi bažnytinės vėliavos, o tiksliau – liturginių tekstilės šedevrų draiskanos restauratoriams, prikėlusiems jas iš mirties, pelnė šlovė: tarptautiniame restauratorių simpoziume jie laimėjo premiją.

Daugybė restauruotų paveikslų, skulptūrėlių grįžo į savo parapijas, o tuos, kurių nepasiėmė bažnyčios, V. Žukas dabar rodo po Lietuvą keliaujančioje parodoje. Dalis šių eksponatų prieš septynetą metų kartu su jo tapybos darbais buvo parodyti Suomijoje. O Dzūkijos sostinėje atidarytoje parodoje – Šv. Izidoriaus iš Žlibinų ir Šv. Juozapo iš Kontaučių bažnyčių (Plungės r.), šv. Roko iš Aleksandrijos (Skuodo r.), Šv. Barboros iš Janapolės (Telšių r.), Šv. Antano iš Kražių (Kelmės r.) ir daug kitų šventųjų skulptūrėlių, paveikslų, bažnytnių arnotų, stulų. Visi eksponatai XVIII-XIX a. taip pat restauruoti XVII-XVIII a. Žemaitijos vyskupams rašyti Vatikano pergamentai, 1843 m. grafo Pranciškaus Platerio pranešimas dėl kuriamos Šateikių parapijos Plungės rajone, 1812 m. vyskupo Juozapo Arnulfo Giedraičio laišakai, adresuoti Žemaitijos parapijoms, Žemaičių vyskupo M. Valančiaus laišakai, 1758 ir 1769 m. gedulo mišiškai, restauruotas XIX a. Stalgėnų bažnyčios (Plungės r.) kilimas ir kt.

Jeigu ne V. Žuko geri norai ir užsispyrimas, seną bažnytinę atributiką perkelti antram gyvenimui vargu ar būtų pavykę. Juk, pavyzdžiui, Medingėnų parapijoje surastos bažnytinės vėliavos buvo ištrauktos iš po cemento maišų... (*Kauno diena* Nr. 86)

Lietuvos jūrų muziejuje – nauji gyventojai

Lietuvos jūrų muziejų gimęs ruoniukas neišgyveno. Dėl prastų betoninių salų, ant kurių guli ruoniai, ruoniukas nukrito į vandenį ir nuskendo.

Muziejuje ši pavasarį atsirado dar 3 ruonytės. Šiuo metu Lietuvos jūrų muziejuje gyvena jau užaugę septyni pilkieji ir du žieduotieji ruoniai. Kol patelės maitina jauniklius, patinai būna atskirti. Po 20 dienų jie vėl bus suleisti į krūvą.

Žinduolių ir paukščių skyriaus vedėjas Arūnas Grušas sakė, kad nelaimingų atsitikimų pasitaiko beveik kasmet. Taip dažniausiai atsitinka dėl to, jog agresyvesnės ruonės neleidžia muziejaus darbuotojams išgelbėti jų vaiko. Tokia yra ir Baltoji-2, kuri šiemet neteko ruoniuko. Tik gimę ruoniukai sveria apie 15 kg, subrendę – 200 kg. Ruoniai gyvena 35-40 metų.

Pirmieji ruoniai Lietuvos jūrų muziejuje pasirodė 1981 m., buvo atvežti iš Rygos įlankos. Baltijos jūroje priskaičiuojama apie 6000 pilkųjų, 3000 žieduotųjų ir 5000 paprastųjų ruonių.

Iš Klaipėdos muziejaus ruoniai yra iškeliavę į Čekijos, Varšuvos zoologijos sodus. Pernai tris ruoniukus Lietuvos jūrų muziejus pardavė po 300 JAV dolerių Gdanskio zoologijos sodui. A. Grušas sakė, kad net 11 ruonių yra paleista į laisvę Baltijos jūroje. Keli jų buvo vėliau pastebėti prie Danijos krantų.

Jūrų muziejuje šiemet išperėti ir du pingvinukai. A. Grušas mano, kad pingvinų, ko gero, pagausėjo paskutinį kartą, nes seniems jau po 15-16 metų. O jaunieji pingvinukai yra hibridai ir veislei netinka. Naujiems pingvinams pirkti Jūrų muziejus pinigų neturi. Mažas pingvinas kainuoja 4000 JAV dolerių, karališkasis – net 10-15 tūkst. JAV dolerių. (*Lietuvos aidas* Nr. 54)

Luokės pašonėje — legendinė Žemaitijos raganų ir velnių susibūrimo vieta

Už 3 km į pietryčius nuo Luokės (Telšių r.) stūkso antroji pagal dydį Žemaitijos kalva Šatrija, iškilusi 227 m virš jūros lygio. Tai buvęs piliakalnis. Archeologai jame yra radę pylimo liekanų ir XI-XIII a. žiestų puodų šukių.

Seniausiose pasakose ir padavimuose Šatrijos kalvos siejamos su raganomis. Teigiama, kad žodis “Šatrija” giminiškas žodžiui “žiežula”. Tai buvo pagonių apeigų vieta. Vyskupas M. Valančius savo “Žemaičių vyskupystėje” tarp keturių svarbiausių Žemaitijos pagonių šventviečių mini ir Šatriją.

Prasidėjus Lietuvos krikštui, kunigaikštis Vytautas net du kartus vyko su savo kariauna gesinti ant kalno deginamos šventosios ugnies. Ir vėliau Varnių vyskupui buvo prisakyta kurį laiką gyventi Luokėje, kad galėtų prižiūrėti Šatrijos kalną. Ilgainiui ši šventvietė tapo Žemaitijos raganų ir velnių susibūrimo vieta, kur esą iš visų pašalių ant šluotų sujojusios raganos atsiskaitydavo velniams, kiek išmokusios kerėjimo meno, kiek užbūrusios, apžavėjusios. Legendos tapo tarsi šiurpoka tikrove – vysk. M. Valančius pateikia ilgoką 1696 m. raganavimo bylos aprašymą, iš kurio matyti, kiek nekaltų žmonių, įtartų raganavimu, buvo kankinami ar deginami ant laužo.

Šiandien Šatrija – viena tradicinių vietų, kur Telšių ir aplinkinių rajonų jaunimas renkasi švęsti Joninių. Senųjų tradicijų puoselėtojai ant Šatrijos rengia ir kitokią šventę. (“Lietuvos aidas” Nr. 121, 1998)

Ketvertukas švenčia pirmąjį gimtadienį

Valerijos ir Albino Latukų ketvertukui sukan-ka metai.

Lauryną, Mindaugą, Dianą ir Dominyką gau-siai lankė žurnalistai, atėjo pasisveikinti krikšto tėvai ir gimdymą priėmusios Vilniaus universiteto Moterų klinikos gydytojos Jūratė Masiliūnienė ir Diana Ramašauskaitė.

Per tuos metus nutiko linksimų ir liūdnesnių įvykių, teko ir ligoninėje pagulėti. Vieniems išdygo po aštuonis dantukus, kitiems kalasi šeštas ir septintas. Pati didžiausia užaugo Diana. Ji pralenkė sesę ir broliukus. Gimusi 43 cm. dabar ūgtelėjo iki 73 cm. sveria 12 kg. Visas ketvertukas prieš metus svėrė 7,5 kg, dabar – 40 kg.

Latukų ketvertukas yra Lietuvoje antrasis, gimęs pokario metais. Rudenį, sukaks 30 metų, kai Šilutės rajone pasaulį išvydo keturi Čeponų vaikai.

Šiandien gyvena tik du: tarnaudami sovietų kariuomenėje, jie buvo pasiųsti į Černobylį. Grįžę du broliai susirgo ir mirė. (*Lietuvos aidas* Nr. 82)

Darželiai lanko beveik 40 proc. vaikų

Lietuvoje ikimokyklinės įstaigas praėjusiais metais lankė 38 proc. visų 1-6 metų amžiaus šalies vaikų. Statistikos departamento duomenimis, palyginti su 1997 m., tokių vaikų padaugėjo beveik 2 proc.

Iš viso praėjusiais metais miestuose veikė 719, kaimuose – 488 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, jose mokėse atitinkamai 97 tūkst. ir 86 tūkst. vaikų. Nors gimstamumas mažėja, nuo 1994 m. vaikų ikimokyklinėse įstaigose nuolatos daugėja: prieš penkerius metus darželiai lankė 85,5 tūkst. ikimokyklinukų, o praėjusiais metais jų buvo beveik 97 tūkstančiai. Pastaruoju metu darželiuose, ypač didelių miestų, trūksta vietų. Pernai šimtui vaikų, lankančių miesto darželius, teko 82 vietos, kaimo – 101 vieta.

Darželiuose veikia 439 sanatorinės bei specialios paskirties grupės, skirtos vaikams, turintiems sveikatos sutrikimų. Jas lanko 5,6 tūkst. vaikų.

Pernai trisdešimtyje rusų, keturiolikoje lenkų ir šešiasdešimt vienoje mišrioje ikimokyklinėje įstaigoje nevalstybine kalba buvo ugdomi 8,1 tūkst., arba 8 proc. vaikų 62 proc. 1-6 metų amžiaus vaikų ikimokyklinių įstaigų Lietuvoje nelanko. (*Lietuvos aidas* Nr. 82)

Kaip išsilaikyti visuomenėje

(*Taisyklių sąvadas*)

Skaitant testamentą

Šis išmėginimas ne iš lengvųjų. Šiaip ar taip, neįimkite pliaušketi delnais į kelius ar žvengti kaip mustangas iš džiaugsmo, kai visas turtas arba jo liūto dalis netikėtai atitenka jums, o jūsų nedraugams – gailų trupiniai. Leistina nutaisyti patenkintą išraišką, kad pagaliau nugalėjo teisybė, o iš džiaugsmo pastrykčiosite vėliau.

Na o jeigu testamente apie jus nėra žodžio arba jums skirta dalis juokingai menka, tegu visi regi jus verkiant. Tik, šiukštu, neimkite draskytis ar griežti

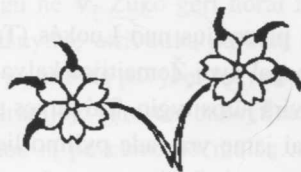
dantimis. Verčiau nusibraukite ašarą ir pradėkite ramiai kalbą su advokatais šalia durų, kad visi girdėtų ir žinotų, kaip, teisiškai įforminęs, ketinate sumalti į miltus šiandieninius nugalėtojus.

Paskutinis prieglobstis

Visų pirma ten negali būti jokios drėgmės; paskutinė stotelė turi būti sausutėlė ir jauki. Jeigu neturite savo privačios pakavietės, susiraskite visuomeninę, kurios administracijai netektų ilgai aiškinti, kas yra gėris, grožis ir orumas. Nepatingėkite su šiais džentelmenais pasišnekučiuoti valandą kitą, o po to viskas eis kaip per sviestą. Sklypelį išsirinkite neatidėliodamas – jį išigijęs būsimasis gyventojas jaus palaimingą ramybę ne vien aname, o – tai kur kas svarbiau! – ir šiame pasaulyje.

Po to susiraskite bent kiek save gerbiantį architektą. Paprašęs suprojektuoti kuo prabangesnę pomirtinę buveinę, suteiksite ir jam nemažą palaimingo džiaugsmo. Įsitikinęs, kad esate prie pinigų, jis verste apvers jus visokiais variantais. Nešykštaukite! Antkapyje venkite pigios autoreklamos, nesuiviliokite giliamintiškais postringavimais. Jūs mirėte – ir tuo viskas pasakyta.

Ir ak! Kaip lengva bus širdyje, kai vieną skaisčių antradienį, apie trečią valandą, atvažiuosite automobiliu, išlipsite ir pasimosuodamas lazdele pajėsisite ton vietelėn, kur anksčiau ar vėliau lemta jums gultis amžino poilsio. Šit jau stovite – tiesus, elegantiškas – ir su humoru kuriate sau epitafiją, kartkartėmis reiklia akimi paglostydamas grakščius žėrinčio memorialo kontūrus ir savo vardą pavarde pačioje matomiausioje vietoje. Visą gyvenimą ši pavidė bus išbraukoma kur tik įmanoma, o nūnai įrašyta kuo išraiškingiausiomis neišbraukiamomis raidėmis – nes kas gi kitas norės čia atsidurti vietoj jūsų? (Pabaiga. Pradžia balandžio mėn "Laiškų lietuviams" numeryje. "Dienovidis" Nr. 3)

ŠYPSULIAI

Parke ant suoloelio sėdi studentas ir skaito paskaitų užrašus, ruošiasi egzaminui. Saulei pakaitinus, jis užsnūdo ir iškrito užrašai jam iš rankų ant žemės. Pro šalį eina policininkas su šuniu. Šuo uostinėja užrašus.

– Mokykis, mokykis, – pataria jam policininkas, – studentu būsi...

Studentas atsibudo ir nugirdęs pridūrė:

– O jei nesimokysi, policininku tapsi.

– Teisiame, ar jūs prisipažįstate padaręs nusikaltimą?

– Ne, ponas teisėjau. Advokatas mane įtikino, kad esu nekaltas.

Mokinys parašė savo rašinyje: "Vienuoliai – tai vyrai, kurie neturėjo žmonių ir plakdavo save patys".

■ Prel. Pranas Bulovas, Viešpaties Atsimainymo parapijos Maspeth, NY, klebonas emeritas, mirė kovo 19 d. Elmhurst, NY. Palaidotas Šv. Jono kapinėse.

■ Kun. Pranas Kelpšas, daug metų dirbęs sielovados darbą Marquette Parke, Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje, mirė balandžio 3 d. Didįjį Šeštadienį. Laidotuvės buvo bal. 6 d. Šv. Mišias aukojo kard. Fr. George, 4 vyskupai ir daugybė kunigų.

Vienas vyras, norėdamas išsiskirti, teisme aiškina teisėjui:

– Mano žmona jau vienuolika metų mėtė į mane viską, kas jai pakliūva po ranka. – Žinoma, tai negerai, bet dėl ko jūs atėjote tik dabar, po tiek metų?

– Ji jau išmoko pataikyti, – atsakė vyras.

– Tėte, ar galiu šiandien vakare paimti tavo automobilį?

– Sūneli, o kam tau duotos kojos?

– Viena stabdžio pedalui, kita – greičio.

– Kaip jūs drįsote vakar vakare bučiuoti mano dukrą?

– Tikrai, gerbiamasis, dabar pamatęs ją dienos metu, aš ir pats stebiuosi.

Jaunavedys knygyne klausia:

– Ar neturite knygos "Vyras – moters valdovas"?

– Fantastikos skyrius, gerbiamasis, kitoj gatvės pusėje, – atsakė parduotuvė.

– Kodėl, vaikeli, nepabučiavai savo auklės? – nusistebėjo mama.

– Bijojau. Vakare tėvelis norėjo ją pabučiuoti ir gavo per ausį.

■ Sausio 31 d. Vilniaus arkivyskupijos seserys vienuolės paminėjo Pašvęstojo gyvenimo dieną. Katedroje šv. Mišias ta proga aukėjo arkiv. metropolitas A.J. Bačkis ir pasakė pamokslą.

■ Raseiniuose sausio 24-31 d. vyko ateitininkų žiemos akademija, kurioje dalyvavo apie 70 jaunuolių.

■ Kauno arkiv. S. Tamkevičius vasario 18 d. spaudai pranešė, kad Kauno Tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje mokosi 123 klierikai. Arkivyskupijoje tikybos pamokas lanko 60,154 moksleiviai, dėsto 349 mokytojai. Yra 91 parapija, 97 bažnyčios, 115 kunigų, 490 seselių vienuolių, "Caritas" organizacija veikia 79 parapijose.

■ Mons. J. Antanavičius, Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros klebonas, sausio pabaigoje dalyvavo Landshlacho mieste, Šveicarijoje, vykusiame FIDAICA (katalikų organizacija, besirūpinanti aklaisiais) konferencijoje. Jis atstovavo P. Daunio fondui, kuris rūpinasi Lietuvos aklaisiais.

■ Lietuvos kultūros fondo "Knygnešio" draugija sausio 15 d. Vilniuje surengė senų maldaknygių "prakalbinimo" šventę. Prieš šešerius metus ta pati draugija buvo surengusi maldaknygių "paglostymo" šventę. Į tokias šventes atsinešamos senos, dar knygnešių laikais (1864-1904) išleistos ir įsigytos maldaknygės, su jomis, kaip lietuviškosios kultūros paveldu, susipažįstama.

■ Kauno marijonų vienuolyne sausio 29 d. Lietuvos katalikų mokslo akademijos Kauno židinys surengė dr. J. Pankausko, Katalikų Veikimo Centro pirmininko, minėjimą. Pirmosios bolševikų okupacijos metu šis labai aktyvus katalikų veikėjas buvo išvežtas į Sibirą.

■ Kauno "Caritas" atstovas sausio pabaigoje Prahoje susitiko su vietos "Caritas" darbuotojais, kurie susirūpinę, kad Lietuvoje, dėl tėvų skurdo apie 20,000 vaikų nelanko mokyklų.

■ Sausio 28 d. Kauno savivaldybėje įvyko spaudos konferencija dėl Kauno Prisikėlimo bažnyčios atstatymo. Ją atstatant, jau išleista apie 4 mil. litų, o dar trūksta 11 mil. būtiniesiems darbams. Pasak kleb. kun. V. Brusoko, atstatyti šią paminklinę bažnyčią nesąs tik tos parapijos reikalas (tai parapijai ji ir per didelė), bet ir viso Kauno miesto, ir visos Lietuvos reikalas.

■ Vasario 25 d. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje įvyko vakaras kun. Juozui Zdebskiui atminti. Ta proga buvo paruoštos J. Zdebskio ir apie jį knygos bei straipsniai.

■ Kun. Stasys Kazėnas SJ, Biržų klebonas, kovo mėn. vedė rekolekcijas T. jėzuitų koplyčioje Čikagoje ir Pal. Jurgio Matulaičio misijoje Lemonte.

■ Kovo 17 d. t. marijonus ir *Draugo* redakciją aplankė Kauno vysk. augziliaras ir Kauno Tarpdiecezinės kunigų seminarijos rektorius Rimantas Norvila, vedęs rekolekcijas Kanados ir JAV lietuviams.

■ Advokatas Donatas Januta, gyvenęs Oakland, CA, per kun. Antaną Saulaitį T. jėzuitų provincijolą, jėzuitų mokykloms Kaune ir Vilniuje paaukojo kelis tūkstančius dolerių.

■ Viso Šv. Rašto, išleisto viename tome, sutiktuves "Draugas" surengė kovo 27 d. Lemonte, Lietuvių dailės muziejuje. Dabar tai labiausiai perkama knyga.

■ Kovo 28 d., Verbų sekmadienį, Čikagos Švč. M. Marijos Gimimo parapijos choras, vad. Antano Lino, atliko tradicinį religinės muzikos koncertą tos parapijos bažnyčioje. Be gražiai skambėjusių giesmių, ypatingą klausytojų dėmesį susilaukė muz. R. Soko komponuoti ir atlikti "Gavėnios apmąstymai".

Juoz. M.

41-ojo konkurso premijų mėcenatai

400 dol. – dr. Milda Budrienė.

300 dol. – dr. Birutė Kasakaitienė.

200 dol. – procentai iš prel. J. Prunskio įnešto kapitalo.

Po 150 dol. – Marija Ročkuvienė, Stasys Žilevičius.

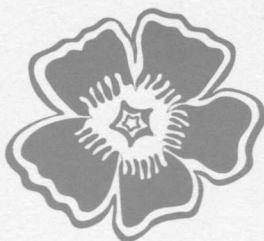
Po 100 dol.: Wanda A. Gvildienė, dr. Pranas ir Aldona Mažeikai, Vaclovas ir Margarita Momkai, Dana ir Edmundas Miliiai, Ona Abromaitienė, Halina Bagdonienė, prel. Ignas Urbonas, Raimondas Vasiukevičius.

Po 50 dol.: kun. Kęstutis Trimakas, Barbara Morkūnienė.

Iki šiol dar niekad nebuvo tokia suma suaukota. Ir tai be jokio ypatingo prašymo, grynai tik iš mūsų skaitytojų supratimo ir dosnumo. Nuoširdi padėka visiems.

Kitame numeryje jau paskelbsime naująjį konkursą ir pasiūlysim įvairias temas. Šiuo konkursu užbaigsime antrąjį tūkstantmetį. Ateinančios metinės šventės metu iškilmingai paminėsime ir mūsų žurnalo auksinį jubiliejų. Dieve, mums padėk.

Labai atsiprašome mūsų skaitytojus iš Lietuvos, kurie per klaidą gavo raginimus aukoti Motinos novenai. Čia visai ne *Laiškų lietuviams* kaltė. Mes apie tai nieko nežinojome, tik siuntėjai pasinaudojo mūsų adresu. Paragininimai turėjo būti siunčiami tik JAV ir Kanados skaitytojams.

LAIŠKAI LIETUVIAMS–Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius – Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas–Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija – Jonas Kuprys ir dr. Jonas Boguta. Administratorė – Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636–1098 Tel. (773) 737-8400. FAX (773) 737-0486. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata–20 dol., atskiras numeris–2 dol.